

ПАРАФІЯЛЬНИЙ ІНФОРМАТОР

33. NEDĚLE V MEZIDOBÍ – 19. LISTOPADU 2023

Blaze každému, kdo se bojí Hospodina.

„ŽENA, KTERÁ CTÍ HOSPODINA, ZASLOUŽÍ SI CHVÁLU.“

Františka Beníčková (23.11.1938) předčítá Boží slovo při Eucharistii před Turínským plátnem. Pout' *Vultum tuum, Domine, requiro*, 13. května 2010, katedrála sv. Jana Křtitele, Turín, Itálie.

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, o těchto posledních nedělích liturgického roku nás Církev vybízí, abychom se ohlédli za prožitým časem a zvážili hodnotu plodů, jež uzrály v našem životě. Prosme Pána, abychom správně nakládali se svěřenými hřivnami:

L: PROSÍME TĚ, VYSLYŠ NÁS.

- Modleme se za Svatého otce, aby při plnění svého poslání i nadále s pomocí Ducha Svatého doprovázel svěřené stádce ve víře.
- Modleme se za ty, kdo nežijí podle svého křtu, aby je síla přijaté svátosti přivedla k činnému životu s Bohem.
- Modleme se za Izrael a Palestinu, ať skončí násilí, rukojmí jsou propuštěni a civilnímu obyvatelstvu se dostane humanitární pomoci.
- Za zmučený ukrajinský národ, který tolik trpí, ať zbaven ruského barbarství prožije zimu v míru.
- Ať o tomto Světovém dni chudých přijmeme výzvu papeže Františka neodvracet tvář od žádného chudého a vždy mít před očima lidskou a božskou tvář Pána Ježíše Krista.
- Za všechny věrné zemřelé, aby zaslechli hlas Pána dějin: „Správně, služebníku dobrý a věrný. Málo jsi spravoval věrně, mnoho ti svěřím. Pojď se radovat se svým Pánem“.

K: Otče, vyslyš naše prosby a dej ať podle tvé vůle rozvíjíme hřivny, které jsi nám svěřil, aby až tvůj Syn přijde, našel na zemi víru a tvoji služebníci mohli vejít do radosti svého Pána a zasednout k hostině života věčného.

L: Amen.

"SERVIRE DEO
REGNARE EST"

KAREL IV.

král český a císař římský
+1378 - 29. 11. - 2023

645

Votivní obraz pražského arcibiskupa Jana Očka z Vlašimi - autora monumentálního epithetonu, "Pater Patriae", kterým ozdobil postavu "Otce vlasti" v pohřební řeči nad mrtvým císařem.

V horní části uprostřed je **Panna Maria** s Ježíškem na trůně zahaleném zlatým převísem, který drží dva andělé. Po její pravici klečí **Karel IV.** s císařským znakem, za ním stojí **sv. Zikmund**.

Po levici klečí mladý král **Václav IV.** s českým královským znakem, za ním stojí jeho křestní patron, **sv. Václav**.

V dolní části klečí uprostřed arcibiskup **Jan Očko z Vlašimi** se svým erbem.

Své ruce vkládá do rukou **sv. Vojtěcha**. Zcela vlevo za sv. Vojtěchem stojí **sv. Prokop**.

Na druhé straně za Janem Očkem stojí **sv. Vít**, za ním pak první světice českého národa - **sv. Ludmila**.

LITURGICKÉ TEXTY 33. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – PŘ 31,10-13.19-20.30-31

Čtení z knihy Přísloví.

Řádnou ženu, kdo ji najde? Větší cenu má než perly. Srdce jejího manžela na ni spoléhá, o zisk nemá nouzi. Přináší mu jen prospěch, nikdy škodu, po všechny dny svého života. Shání vlnu a len, pracuje radostnou rukou. Svýma rukama sahá po kuželi, její prsty se chápou vřetena. Svou dlaň otvírá ubožákovi, své rámě nabízí chudákovi. Půvab zklame, krása prchne, zato žena, která ctí Hospodina, zaslouží si chválu. Dejte jí z výtěžku jejích rukou, neboť u bran ji chválí její díla.

ŽALM 128

Blaze každému, kdo se bojí Hospodina, – kdo kráčí po jeho cestách. – Budeš jísti z výtěžku svých rukou, – bude ti blaze a dobře. Tvá manželka bude jako plodná réva – uvnitř tvého domu. – Tvoji synové jako výhonky oliv – kolem tvého stolu. Hle, tak bývá požehnán muž, – který se bojí Hospodina. – Ať ti Hospodin požehná ze Siónu, – abys viděl štěstí Jeruzaléma – po všechny dny svého života.

2. ČTENÍ – 1 SOL 5,1-6

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Soluňanům.

Co se týká času a chvíle příchodu Páně, není třeba, (bratři), abychom vám o tom psali. Víte totiž sami velmi dobře, že onen den Páně přijde jako zloděj v noci. Až budou lidé říkat: „Je pokoj a bezpečí“, tu na ně znenadání přitrhne záhuba jako porodní bolesti na těhotnou ženu. Nebudou moci uniknout. Ale vy, (bratři), nejste ve tmě, že by vás ten den překvapil jako zloděj. Vy všichni jste přece synové světla a synové dne, noc ani tma nemá nad vámi právo! Nesmíme se tedy oddávat spánku jako ostatní, ale naopak: zůstaňme bdělí a střízliví.

EVANGELIUM – MT 25,14-30

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Ježíš řekl svým učedníkům toto podobenství: „Jeden člověk se chystal na cesty, zavolal si služebníky a svěřil jim svůj majetek. Jednomu dal pět hřiven, druhému dvě a třetímu jednu, každému podle jeho schopností, a odcestoval. Ten, který dostal pět hřiven, hned šel, podnikavě jich využil a vyzískal pět dalších. Stejně i ten, který dostal dvě, vyzískal dvě další. Ale ten, který dostal jednu, šel, vykopal v zemi jámu a peníze svého pána ukryl. Po delší době se pán těch služebníků vrátil a dal se s nimi do účtování. Přistoupil ten, který dostal pět hřiven, přinesl s sebou pět dalších a řekl: ‘Pane, pět hřiven jsi mi svěřil, hle – dalších pět jsem vydělal.’ Pán mu řekl: ‘Správně, služebníku dobrý a věrný. Málo jsi spravoval věrně, mnoho ti svěřím. Pojď se radovat se svým pánem.’ Přistoupil i ten, který dostal dvě hřivny, a řekl: ‘Pane, dvě hřivny jsi mi svěřil, hle – další dvě jsem vydělal.’ Pán mu řekl: ‘Správně, služebníku dobrý a věrný. Málo jsi spravoval věrně, mnoho ti svěřím. Pojď se radovat se svým pánem.’ Přistoupil pak i ten, který dostal jednu hřivnu, a řekl: ‘Pane, vím, že jsi tvrdý člověk; sklízíš, kde jsi nesel, a sbíráš, kde jsi nerozsypal. Měl jsem strach, a proto jsem tvou hřivnu ukryl v zemi. Tady máš, co ti patří.’ Pán mu odpověděl: ‘Služebníku špatný a líný! Věděl jsi, že sklízím, kde jsem nesel, a sbírám, kde jsem nerozsypal? Měl jsi tedy moje peníze uložit u směnárníků a já bych si při návratu vyzvedl i s úrokem, co je moje. Vezměte mu tu hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven. Neboť každému, kdo má, bude dáno a bude mít nadbytek. Kdo nemá, tomu bude vzato i to, co má. A tohoto služebníka, který není k ničemu, hodte ven do temnot. Tam bude pláč a skřípění zubů.’“

LITURGICKÉ TEXTY SLAVNOSTI JEŽÍŠE KRISTA KRÁLE

1. ČTENÍ – EZ 34,11-12.15-17

Čtení z knihy proroka Ezechiela.

Tak praví Pán, Hospodin: „Hle, já sám vyhledám své stádo a ujmu se ho. Jako se pastýř stará o své stádo, když je mezi svými rozptýlenými ovce, tak budu pečovat o své ovce a vysvobodím je ze všech míst, kam se rozprchly v mlhavém a mračném čase. Já budu pást své stádo, já jim dám odpočinek – praví Pán, Hospodin. Budu hledat ztracené, zpět přivedu rozptýlené, obvážu zraněné, posílím slabé, budu střežit tučné a silné, pást je budu svědomitě. Co se pak týká vás, moje stádo – tak praví Pán, Hospodin – budu soudit mezi ovci a ovci, mezi berany a kozly.“

ŽALM 23

Hospodin je můj pastýř, nic nepostrádám, – dává mi prodlévat na svěžích pastvinách. Vodí mě k vodám, kde si mohu odpočinout. – Občerstvuje mou duši, – vede mě po správných cestách – pro svoje jméno. Prostíráš pro mě stůl – před zraky mých nepřátel, – hlavu mi mažeš olejem, – má číše přetéká. Štěstí a přízeň mě provázejí – po všechny dny mého života, – přebývat smím v Hospodinově domě – na dlouhé, předlouhé časy.

2. ČTENÍ – 1KOR 15,20-26.28

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Korint'anům.

Bratři! Kristus vstal z mrtvých, a to jako první z těch, kteří zesnuli. Protože smrt přišla skrze člověka, přijde skrze člověka také vzkříšení mrtvých. Jako totiž pro spojení s Adamem všichni propadli smrti, tak pro svoje spojení s Kristem všichni budou povoláni k životu. Ale každý v tom pořadí, jaké mu patří: na prvním místě je Kristus, pak ti, kteří jsou Kristovi, až přijde. Potom nastane konec, až odevzdá své království Bohu a Otci a až zlomí vládu všech možných knížat, mocností a sil. On totiž musí kralovat, „dokud mu Bůh nepoloží všechny jeho nepřátele k nohám“. Jako poslední nepřítel pak bude zničena smrt. A až mu bude všechno podřízeno, tehdy se i sám Syn podřídí tomu, který mu všechno podřídil, aby byl Bůh všechno ve všem.

EVANGELIUM – MT 25,31-46

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Ježíš řekl svým učedníkům: „Až přijde Syn člověka ve své slávě a s ním všichni andělé, posadí se na svůj slavný trůn a budou před něj shromážděny všechny národy. A oddělí jedny od druhých, jako pastýř odděluje ovce od kozlů. Ovce postaví po své pravici, kozly po levici. Tu řekne král těm po své pravici: ‘Pojďte, požehnaní mého Otce, přijměte jako úděl království, které je pro vás připravené od založení světa. Neboť jsem měl hlad, a dali jste mi najíst, měl jsem žízeň, a dali jste mi napít; byl jsem na cestě, a ujali jste se mě, byl jsem nahý, a oblékli jste mě; byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste ke mně.’ Spravedliví mu na to řeknou: ‘Pane, kdy jsme tě viděli hladového, a dali jsme ti najíst, žíznivého, a dali jsme ti napít? Kdy jsme tě viděli na cestě, a ujali jsme se tě, nebo nahého, a oblékli jsem tě? Kdy jsme tě viděli nemocného nebo ve vězení, a přišli jsme k tobě?’ Král jim odpoví: ‘Amen, pravím vám: Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali.’ Potom řekne i těm po levici: ‘Pryč ode mne, vy zlořečení, do věčného ohně, který je připraven pro ďábla a jeho anděly. Neboť jsem měl hlad, a nedali jste mi najíst, měl jsem žízeň, a nedali jste mi napít; byl jsem na cestě, a neujali jste se mě, byl jsem nahý, a neoblékli jste mě; byl jsem nemocen a ve vězení, a nenavštívili jste mě.’ Tu mu na to řeknou také oni: ‘Pane, kdy jsme tě viděli hladového nebo žíznivého, na cestě nebo nahého, nemocného nebo ve vězení, a neposloužili jsme ti?’ On jim odpoví: ‘Amen, pravím vám: Cokoli jste neudělali pro jednoho z těchto nejposlednějších, ani pro mne jste neudělali.’ A půjdou do věčného trápení, spravedliví však do věčného života.“

KRISTUS KRÁL

(úvaha Tomáše kardinála Špidlíka S.J., čestného občana pustiměřského)

Proč ještě církve slaví svátek Krista Krále, když už dnes skoro žádní králové neexistují? Zařazuje se tím liturgie do minulosti, ztrácí aktuálnost. Ten, kdo tu námitku pronesl, měl jistě dobrou vůli, ale pozitivní návrh nepřipojil. Vždyť vláda světa je problémem věčně aktuální, jakoukoliv formou se děje, ať už ji zosobňuje osoba krále nebo prezidenta nebo ministerského předsedy. A vždycky se tu setkává moc lidská s mocí Boží. Je tu protiklad nebo tu má být soulad?

Staří Řekové zdůraznili známou pravdu, že člověk je tvor společenský. Užili přitom výrazu „politický“, tj. žije ve spořádané obci, řecky polis, a ne jenom ve stádu jako zvířata. Spořádaná obec ovšem má pevnou vládu. Ale jakou? V primitivní společnosti vládne jeden

člověk, ať už má jméno jakékoli: náčelník kmene, kníže, král, císař. Řecky se mu říká despotes, samovládce. Odkud bere svou moc? Je to rozšířené právo otce rodiny na kmen a národ. Ale jak ospravedlnit toto rozšíření? Staří despote odvozovali svůj původ od bohů. Byzantský císař byl od Boha vyvoleným, i na západě vládli králové „z Boží milosti“. O tom se nepochybovalo. Ale přesto se kladly nutné podmínky, aby se mohlo doopravdy věřit, že je na místě Božím. V 6. století mnich Agapitos píše o právech byzantských císařů. Jsou obrazem Krista, jediného opravdového vládce světa. Ale ten obraz musí být věrný, i když je nedokonalý. Despota, který nejedná podle Božího zákona, je tyran. Křesťanští moralisté proto učili, že je dovoleno kruté tyrany i zabít, protože je to oprávněná sebeobrana lidu.

Ale historie ukázala, jak jsou řídicí lidé, kteří by vládli despoticky a přitom byli pravým obrazem lásky Boží k lidem. Proto slovo despota dostalo pohoršlivý význam a ztotožňuje se s tyranem. Velká moc snadno lidi zkorumpuje. Proto se už v řeckém starověku snažili moc vládců omezit i zde na zemi, a to pomocí zákonů. Ty jsou i nad králi a císaři. Vypravuje se poučný příklad, jak zavedli zákonitou vládu ve starověku v Leuki Zefyri. Tam bylo mimo jiné stanoveno, že se má oslepit ten, kdo by byl dopaden při cizoložství. Byl dopaden syn vládce. Ten se podřídil zákonu a chystal se syna oslepit. Ale lid protestoval. Nakonec vládce našel toto řešení: dal synovi vypíchnout jedno oko a druhé sobě. Ať zhyne třebas celý svět, jen když se zachová spravedlnost, zní latinské přísloví.

I pro tuto nadvládu zákona nad živými lidmi se hledalo náboženské ospravedlnění. Na konci starověku se rozšířilo tzv. kosmické náboženství. Učí v krátkosti toto: vesmír je úžasně spořádaný celek, protože v něm vládou neměnné přírodní zákony. Jejich souhrn se jmenuje bůh. Člověk je jenom maličký svět, mikrokosmos, umístěný ve velkém kosmu, makrokosmu. Malý se musí podříditi velkému, pomíjející člověk nepomíjejícímu bohu.

Musí tedy lidská společnost žít podle zákonů přírody. Když se ustanoví zákony lidské, ty musí být ohlasem zákonů vesmíru, proto jsou nezměnitelné a platné.

Tato filozofie na konci starověku v evropské společnosti převládala. Ale odpovídá učení Písma svatého? K první vědomé konfrontaci došlo v egyptské Alexandrii. Tam se stýkaly různé kultury. Byla tam pověstná filozofická škola Řeků, ale ve městě se usídlila i značná menšina židovská, protože se tam soustředil obchod. Tam učil i nejslavnější židovský filozof z doby Kristovy, Filón Alexandrijský. Protože tam byl přeložen Starý zákon do řečtiny, Filón přinesl ukázat tyto knihy pohanským učitelům, aby jim dokázal, že i Židé znají filozofii. Ale nepochodil. Řeční filozofové se Písmu svatému smáli. Tam vystupuje Bůh, který se sám mění a mění také přírodní zákony, když dělá zázraky, jako např. když zastavil tok Jordánu nebo rozdělil vlny Rudého moře. Tím porušuje přírodní pořádek.

Zbožný Žid Filón nevěděl, jak na tuto námitku přesvědčivě odpovědět. Dodal k tomu jenom tzv. čistě lidský důvod (argumentum ad hominem): když není Bůh svobodný, když je jenom neměnný zákon světa, nebude svobodný ani člověk, který je stvořen k Božímu obrazu; není-li pak svobodný člověk, jak může být vůbec člověkem, pročpak jej chválíme za to, když dělá dobře, a trestáme za to, když dělá zle, vždyť přece za nic nemůže! Tyto důvody jsou velmi vážné, ale nevysvětlují, jak je možné, aby existovaly současně dvě věci: na jedné straně pořádek světa, platnost přírodních zákonů, a na druhé straně svobodný Bůh Otec a svobodný člověk.

Smíření těch dvou požadavků vysvětlili teprve křesťané. Věří v Boha Otce, který od věčnosti rodí Syna. Oba jsou osoby, tedy svrchovaně svobodné. Vztah mezi nimi je svazek lásky. Vedle Boha, máme-li to tak říci, existuje svět, vesmír se svými zákony a se svým pořádkem. Ale kde se vzal? Je stvořen svobodně Bohem skrze Syna. Kromě toho Syn Boží se svobodně vtělil do světa a do jeho zákonů. Ale tím neunikly jeho vládě, má je všechny ve své ruce. Tak se stalo, že i to, co se děje podle přírodních zákonů, vstupuje skrze Syna Božího do svobodného vztahu k Otci na nebesích.

I ateisté říkají, že je člověk svobodný. Ale do jaké míry? Všude tam, kde jedná svobodně, nějak narušuje pořádek, a všude, kde zachovává pořádek, je tím pořádkem omezen ve svobodě a musí dělat to, co je ustanoveno. Šofér, který jede po zaplněné ulici, musí zachovávat silniční pravidla. Kdyby je porušil, vydává sebe i druhé v nebezpečí života. Má v ruce volant auta, ale ne pouliční dopravu. Jeho svoboda je jenom v tom, že se umí podřídit předpisům a nebo raději nejezdí.

Všimněte si v této souvislosti prvních obrazů Spasitele v křesťanských kostelích. Je to typ Krista Krále. Sedí na trůnu, oblečen v císařském šatě. Je to vyznání víry. Zákony mocného římského impéria ho odsoudily k smrti. Ale on přitom prohlásil, že se vydává na smrt svobodně, protože takový je jeho vztah Otci, který všechno řídí. Pilátovi tedy řekl, že moci, kterou se chlubí, že ji má od císaře, může použít jenom natolik, nakolik je mu dovoleno shůry od Otce světla.

Ale na některých obrazech je ještě jeden motiv, který nám snadno unikne. Kristus sedí na trůně, vládne tedy všemu, co dělají lidé. Ale pod jeho nohami je oblouk duhy. Je to symbol přírodních živlů. I ty slouží Kristu za podnoží. On je stvořil a dovoluje jim vstoupit do našeho života jenom podle našeho svobodného vztahu k němu a k Otci. Ateisté říkají, že je náboženský postoj k Bohu iluzí a že jsou skutečností jenom přírodní zákony a věda, která je studuje. My naopak věříme, že je ilusí tzv. absolutní neomylnost vědy a že je základ vši skutečnosti svoboda ve vztahu k Bohu Otci skrze Krista – Krále vesmíru.

*Slyšte Slovo, vyšlé od Boha, Slovo, jež krmí lidské duše,
Slovo, jež sílí srdce i rozum, Slovo, jež vede k poznání Boha“*
(Proglas, č. 24–27)

LITURGICKÉ MEZIDOBÍ

S TOMÁŠEM KARDINÁLEM ŠPIDLÍKEM, S.J.,

čestným občanem Pustiměře

a

P. FRANTIŠKEM BENÍČKEM

PONDĚLÍ 33. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 20. LISTOPADU 2023

Když se Ježíš blížil k Jerichu, seděl u cesty jeden slepec a žebral. Slyšel, že jde kolem zástup, a ptal se, co to znamená. Pověděli mu, že tudy prochází Ježíš Nazaretský. Tu zvolal: „Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Ti, kteří šli napřed, ho okřikovali, aby mlčel. On však ještě víc křičel: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Ježíš se zastavil a poručil, aby ho k němu přivedli. Když se přiblížil, zeptal se ho: „Co chceš, abych pro tebe udělal?“ Odpověděl: „Pane, ať vidím!“ Ježíš mu řekl: „Prohlédni! Tvá víra tě uzdravila.“ Ihned začal vidět; velebil Boha a šel za ním. A všechen lid, který to viděl, vzdal Bohu chválu. (Lk 18,35-43)

Slepý žebrá. Z milodarů musí žít ten, kdo nemůže pracovat. Pro normálního člověka je to ponížení. Proto se dnes snažíme o to, abychom i takovým lidem umožnili jistou činnost. Jak byl např. hrdý na svou práci slepec, který se naučil pracovat v telefonní centrále, a jak svědomitě svou funkci zastával. Je proto velký skutek lásky umožnit lidem, kterým se dnes říká „handicapovaní“, aby se začlenili do společnosti. Ale v jistém smyslu, alespoň v malém měřítku, je v této situaci každý z nás. I když někdo dovede mnoho věcí, i když je schopný v mnoha oborech, je vždycky nějaké pole, kde se neumí uplatnit a kde má pocit méněcennosti. Zpozorovat to a umět pomoci v případném okamžiku je brána, která otvírá srdce i lidem, kteří se zdají uzavření a nepřístupní. Tak se získávají přátelé. Čteme o sv. Filipu Neri, že měl pro to zvlášť jemný cit. Proto je to světec velmi sympatický. On toho uměl použít i k vyšším cílům. Lidé, jejichž sympatie si získal, pak přiváděl blíž k Bohu.

U cesty. Je to obvyklé místo, kde sedávají žebráci. Pokud možno to bývá cesta, po které chodí co nejvíce lidí, jako např. na poutních místech před kostelem, na nároží ve městě apod. Důvod je jednoduchý. Ti, co dávají almužnu, obvykle vyhledávají v peněžence tu nejmenší minci, za kterou se celkem nic nekoupí. Musí se jich proto sejít víc do klobouku, aby se staly hodnotou. Bývají i někteří dovední žebráci, kteří umějí sebrat za den slušnou

částku. Lacardairovi se připisuje výrok, že máme takové žebráky obdivovat a napodobit, ovšem ve smyslu duchovním: stát u cesty, pozorovat svět a lidi a od každého člověka se naučit něco dobrého. Kdo se to naučí, sebere za den mnoho krásných myšlenek. Ruský světec Tichon Zadonskij napsal knihu Duchovní poklad posbíraný ve světě. Ukazuje tam na konkrétních příkladech, jak nám Bůh ve všem chce něco pěkného říci. Jsou to malinká slůvka, ale dohromady se z nich naskládá poklad.

Po cestě šel Ježíš. Koho na cestě potkáváme? Mnoho lidí. Někteří jsou známí, většina je však neznámých. Znamé zdravíme, neznámých si nevšímáme. Zdá se, že tomu nemůže být jinak. A přece se tím ochuzujeme o velkou zkušenost. Kdyby procházel někdo obrazárnou a všimal si jenom těch obrazů, které už zná, naučil by se málo. Není však na tom o mnoho líp ani ten, kdo chce v galerii uvidět to, co ještě nikde neviděl. K obrazům se přistupuje jinak. Snažíme se především o to, aby nás oslovily, abychom pochopili to, co jimi chtěl umělec vyjádřit, jaká je jejich idea. I lidé jsou obrazy, a to obrazy Boží, stvořené podle prvotního drahocenného originálu, a tím je Ježíš Kristus. Kdo dovede v každém člověku, kterého potká, vidět Krista, cesta se mu stane chrámem a pohled na lidi modlitbou.

Dnes jsme otevřeli poslední knihu Nového zákona - Zjevení apoštola Jana. Jak už název napovídá, jde o knihu plnou různých obrazů a symbolů. Těžko rozluštitelných učenými teology, takže i teologové podávají různé výklady. Duchovní smysl však s pomocí Ducha svatého jsme schopni pochopit všichni. Kniha Zjevení - Apokalypsa - byla napsána před rokem 100 po Kristu, v době, kdy se začal v maloasijských křesťanských obcích projevat úpadek vlivem různých pohanských směrů. například se prokazoval božský kult císaři, což je jistě neslučitelné s křesťanstvím. My jsme slyšeli nejprve chválu na církevní obec v Efesu, kterou založil sv. Pavel. Křesťané si zaslouží uznání za svou horlivost, vytrvalost, bdělost, ale má to jeden háček, a to že ochladla jejich láska ke Kristu a tím i k bližnímu. je to tak trochu i o nás. Je to již 27 let, kdy jsme prožívali radost ze svobody, kdy jsme setřásli strach z chození do kostela, z donašeců a udavačů, ale jak dlouho to lidem vydrželo? Začaly se houfně stavět nové kostely, opravovat staré a poničené chrámy, ovšem po nějakém čase se lidé začali z kostelů vytrácet a vidíme, že nás zůstalo pár, kteří do kostela přijdeme. 17. listopadu byl státní svátek, volno, do práce ani do školy nikdo nešel. A kde byli rodiče a jejich děti? Musíme dát za pravdu Božímu slovu, které je nadčasové a aktuální i v této naší době a v této naší zemi. Zvětrá-li vztah k Bohu, pak ztrácejí i lidé vztah a úctu jeden k druhému. I v evangeliu slyšíme, jak bránili slepci, který uzdravující moc Ježíšovu nejvíc potřeboval. Snažme se vidět Krista v každém člověku se kterým se setkáme a jemu sloužit. Tomu nás učí i sv. Alžběta Uherská, jejíž památku jsme minulý týden slavili, - která Kristu sloužila v těch nejchudších a nejubožejších a zvláště v těch, kterých se mnozí štítily. Ona je krmila, osobně ošetřovala, starala se o jejich potřeby, nosila je na ramenou, a to byla královna! Jistě to dokázala díky tomu, že k této lásce čerpala lásku od zdroje lásky, kterým je Bůh.

ÚTERÝ 33. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 21. LISTOPADU 2023

Ježíš vešel do Jericha a procházel jím. Byl tam jistý člověk, jmenoval se Zacheus. Byl to vrchní celník, velmi bohatý. Rád by uviděl Ježíše, jak vypadá, ale nemohl, protože tam bylo plno lidí a on byl malé postavy. Běžel napřed a vylezl na fíkovník, aby ho viděl, protože tudy měl procházet. Když Ježíš přišel k tomu místu, podíval se nahoru a řekl mu: „Zachee, pojd' rychle dolů: dnes musím zůstat v tvém domě.“ On rychle slezl dolů a s radostí ho přijal. Všichni, jakmile to uviděli, reptali a říkali: „Vešel jako host k hříšníkovi!“ Zacheus se zastavil a řekl Pánu: „Polovici svého majetku, Pane, dám chudým, a jestli jsem někoho o něco ošidil, nahradím mu to čtyřnásobně!“ Ježíš mu řekl: „Dnes přišla do tohoto domu spása. Vždyť i on je potomek Abrahámův. Syn člověka přišel hledat a zachránit, co zahynulo.“ (Lk 19,1-10)

Syn člověka přišel hledat a zachránit, co je ztraceno. Známe ze zkušenosti, kolikrát se musíme vrátit po cestě, když jsme něco ztratili, když vypadly z kapsy klíče, peněženka, osobní průkazka. A přece to neděláme vždycky. Někdy mávneme prostě rukou a řekneme: „Nestojí to za to!“ Aby se člověk vrátil a hledal to, co ztratil, musí si být vědom, že jde o něco cenného, co patří jemu samému. Dá se tato zkušenost aplikovat na poměr Boha a člověka? Filozofové skoro svorně odpovídají záporně. Bůh, píše např. Aristotelés, je nekonečně blažený právě proto, že nikoho nepotřebuje a že nemůže nic ztratit. Jak by se ho mohla dotknout okolnost, že nějaký smrtelný člověk si zkazil svůj vlastní život. Kolik takových je! Vždyť se to většinou nedotýká ani nás, kteří jsme s nimi na jednom místě. A přece nám zjevuje evangelium docela jinou tvář Boha. Je to Otec, který hledá syny, kteří zabloudili na cestě.

Vešel k hříšníkovi jako host. Víme, jak je nepsychologické přijít k druhému člověku s návrhem, že ho napravíme, že ho přivedeme na správnou cestu. I ten, kdo se náhodou spletl v počtu, nerad slyší, že se spletl. Když na to přijde sám, má naopak radost, že objevil chybu. Stará pedagogická zásada proto zněla: „Naučte se napomínat tak, že neponížete druhého.“ Dcera sv. Tomáše Mora se přiznala, že často dělávala malé chyby schválně, aby ji otec napomenul. Uměl to totiž dělat tak úžasně dobře, že to byl zážitek vzájemné lásky. Obyčejní lidé mají postrach z návštěvy policie a mravokárců. Obojí totiž přicházejí proto, že někde zjistili přestupek. Jdou tedy za přestupkem, ne za člověkem. Přišli z povinnosti a ne jako hosté. O sv. Františku Xaverském čteme, že přišel s hodností papežského legáta do Indie. Když objevil v této kolonii, jak snadno se tam Evropané osvobozují od mravních zásad, dával se k jednotlivcům pozvat jako host, a teprve až si získal sympatie, vyrukoval s napomenutím. Jen za takových okolností se výtka přijme.

Polovici svého majetku dám chudým. Pedagogové se ptají, kdy je hotov morální růst člověka, známky charakteru. Někteří tvrdí, že velmi brzy, snad prý už ve dvanácti letech, jiní posouvají hranici dále. Když se namítá, že i dospělí lidé někdy změni zásadní směr života, odpovídají, že to nebývá změna člověka, ale spíš předmětu, cíle, za kterým šel. Byl např. nadšený pro jednu stranu, pak se stane stejně horlivým členem strany opačné, ale je to psychologicky pořád on. Ať už je tomu jakkoli, jisté je, že známe z evangelia a z celých

dějiny církve velká obrácení, která se dají těžko zařadit do psychologických pozorování. Jsou to zázraky Boží milosti, zázraky vnitřní, daleko důležitější než uzdravení z vnějších nemocí. A zpovědníci mohou dosvědčit, že se dějí i dnes a že si je můžeme vyprosít i pro sebe i pro ty, kteří jsou nám blízcí.

STŘEDA 33. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 22. LISTOPADU 2023

Ježíš byl blízko Jeruzaléma a (lidé) mysleli, že se Boží království musí ihned objevit; pověděl jim (toto) podobenství. „Jeden urozený člověk odcházel do daleké země, aby převzal královskou důstojnost a pak aby se vrátil. Zavolal si deset svých služebníků, svěřil jim deset hřiven a řekl jim: `Hospodařte s nimi, dokud se nevrátím.` Ale jeho občané ho nenáviděli; poslali proto za ním poselstvo se vzkazem: `Nechceme toho člověka za krále!` On se však vrátil s královskou hodností a nařídil předvolat k sobě ty služebníky, kterým svěřil peníze, aby zjistil, kolik kdo vyzískal. Přišel první a řekl: `Pane, tvoje hřivna vyzískala deset hřiven.` Řekl mu: `Správně, dobrý služebníku! Že jsi byl věrný v maličkosti, budeš mít pod mocí deset měst.` Přišel druhý a řekl: `Pane, tvoje hřivna vynesla pět hřiven.` Odpověděl mu: `A ty budeš mít pod sebou pět měst.` Další přišel a řekl: `Pane, tady je tvoje hřivna; měl jsem ji uloženou v šátku. Báł jsem se tě, protože jsi přísný člověk: bereš, co jsi nedal, sklízíš, co jsi nezasel.` On mu na to řekl: `Špatný služebníku! Z tvých vlastních slov tě budu soudit. Věděl jsi, že jsem přísný člověk: беру, co jsem nedal, a sklízím, co jsem nezasel? Proč jsi tedy neuložil moje peníze do směnárny? A já, až bych přišel, vyzvedl bych je i s úrokem.` Těm, kdo stáli okolo, řekl: `Vezměte mu tu hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven!` Namítli mu: `Pane, ten má už deset hřiven.` Říkám vám: Každému, kdo má, bude dáno, kdo nemá, tomu bude vzato i to, co má. Ale ty moje nepřátele, kteří mě nechtěli za svého krále, přiveďte sem a přede mnou je pobijte!„ Po těch řečech šel dál, vzhůru do Jeruzaléma. (Lk 19,11-18)

Svěřil jim hřivny. Staré římské právo hájilo tvrdě soukromé vlastnictví a osobní svobodu občana. Proto se stalo základem evropských státních zřízení. Ve své formulaci ovšem zašlo až do extrému. Soukromé vlastnictví je to, čeho mohu užít a beztretně zneužít. Chápeme, že je tato formulace nevyhnutelná. Stát mě nemůže trestat za to, že jsem rozbil své vlastní jízdni kolo, že jsem zahodil šaty, které byly ještě pěkné atd. Když mně bude někdo vytýkat, že jsem jednal nešetrně, odpověď bude vždycky stejná: „Byly to moje věci, a ne vaše!“ Tato právní zaručení jsou nutná pro bezpečnost osobních iniciativ před státem a před druhými lidmi. Ale platí také před Bohem? Křesťané věří, že mají všechno od Boha. Bůh pak dává své dary k tomu, aby se používaly, a ne k tomu, aby se zneužívaly. Při jejich užití máme velkou svobodu, žádná iniciativa se nevyklučuje, ale musí to být vždycky k dobrému, k užití, a nikdy k zneužití.

Tvoje hřivna vyzískala deset hřiven. Ve středověku zakazovala církevní nařízení půjčovat peníze na úroky. Bylo to opatření proti lichvářům. Autoři ten zákaz odůvodňovali bizarním důkazem: peníze jsou věc mrtvá, nemohou mít mladé. Dnes se tomu usmějeme. Vlastně je to chybné. Není totiž nic opravdu mrtvé. Považujeme-li věci za dar Boží, mají všechny své poslání k životu a pro život. To platí o darech duchovních, duševních, ale i o hmotných. I s mrtvým penízem se může a má udělat dobrý skutek. Každé dobro pak je život a život roste, vyvíjí se. Jaká je to radost vidět mladého umělce, který tvoří. Zapomene na všechno jiné, uskromní se v jídle, v bydlení, jen když smí pracovat, tvořit. Nejsme všichni malíři, sochaři, básníci, ale v jistém smyslu jsme všichni umělci. Bůh nám všem dal talent, abychom namalovali co nejkrásněji obraz vlastního života, zazpívali nejkrásněji píseň o tom všem, co je krásné v lidském srdci.

Každému, kdo má, bude dáno. Když stát rozdává podporu, úředníci obyčejně požadují výkaz o majetkových poměrech. Větší nároky ovšem mají ti, kteří mají nejméně, ne ti, co už něco mají. Jak může evangelium převrátit tento požadavek spravedlnosti? Zřejmě se tu nemluví o rozdávání peněz. To, co dává Bůh, má společné jméno „milost“. Milost pak je život. I v přírodě pak víc roste a vzkvétá to, co má v sobě víc vitality, co je životnější. Máme-li víc životní síly v nadpřirozeném smyslu, rosteme rychleji ve ctnostech a dostáváme tedy i víc Božích darů. Milost znamená také styk s Bohem, modlitbu. Kdo se víc modlí, naučí se modlit líp, jeho přátelství s Bohem je vroucnější, má větší radost k životu. Tedy jmění toho, kdo má Boha, roste do nekonečných hodnot.

ČTVRTEK 33. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 23. LISTOPADU 2023

Když se Ježíš přiblížil k Jeruzalému a uviděl město, zaplakal nad ním a řekl: „Kéž bys v tento den poznalo i ty, co je pro tebe k pokoji! Nyní však je to tvým očím skryté. Neboť přijdou na tebe dny, kdy tě tvoji nepřátelé obklíčí náspem, oblehnou tě a sevrou ze všech stran, srovnají tě se zemí, (vyhladí) tvé děti a nenechají v tobě kámen na kameni, protože jsi nepoznalo čas, kdy ti Bůh nabídl svou přízeň.“ (Lk 19,41-4)

Když se přiblížil k městu, rozplakal se nad ním. Dodnes je Jeruzalém posvátné místo pro Židy, křesťany, muslimy. V dějinách Bible má zvláštní postavení od dob Abraháma. David tu zbudoval svou pevnost, přinesl tam archu úmluvy, Šalamoun tu vybudoval chrám. Je tedy město úzce spojeno s dramatem vyvoleného národa: město ochraňované Bohem, město Bohem opuštěné. Mystickým autorům se stalo obrazem lidské duše. V městě je mnoho ulic, obchodů, úřadů. Uprostřed pak je opevněný chrám. Tak i lidská duše má mnoho schopností, možností, zájmů. Všechny dostávají smysl, když se usídlí v jejich středu Bůh. Ten dokáže sjednotit všechno to, co je v našem životě rozptýlené. Vypudíme-li však z duše vzpomínku na Boha, všechny naše myšlenky a zájmy ztratí jednotu, přestávají být ucelené. Podle Pseudo-Makaria v nás nezůstane kámen na kameni. Kristus, který stvořil naši duši jako svůj obraz, pláče nad zkázou tak velkého uměleckého díla, nad zničením pevnosti, ve

kteří se On sám usídlil, aby odtud vládl světu. Na zničenou duši je daleko smutnější pohled než na zničené město.

Kéž bys poznalo, co vede k pokoji. K rozkvětu měst je potřeba pokoje, míru. Ve válkách pustnou. Tak je potřeba i vnitřního míru, aby se mohly rozvinout duševní schopnosti. Jsme-li např. rozčileni, nedovedeme rozumně číst ani noviny. Ve smutné náladě posuzujeme křivě i lidi, kteří jsou nám blízcí a dělají nám dobře. Jsme si toho vědomi a hledáme proto něco, co by nás uklidnilo. Prostředků k uklidnění je mnoho: ušlechtilých, banálních i zvrácených. Jeden se uklidňuje vycházkou, druhý hudbou, třetí skleničkou, čtvrtý narkotikem. Ale je tomu podobně jako s bolavým zubem. Některé prostředky jenom umrtvují nervy, abychom necítili bolest, něco jiného však je uzdravení. Dnešní svět má i v lékařství nadprodukcí pilulek, o jejichž síle uzdravit se pochybuje. Pokud jde o vnitřní život, prostředků k umrtvování nepokoje jsou tisíce. Ale k opravdovému pokoji vede jenom mír, který přináší Kristus, „Kníže míru“.

Nyní však je to tvým očím skryté. Švédský dramatik Ibsen je mistr ve vylíčení toho, čemu říkáme „životní omyl“. Náš V. Dyk se tou myšlenkou inspiroval v dramatu Zmoudření Dona Quijota. Znamý Cervantesův hrdina je totiž klasickým typem člověka žijícího ve svých vlastních představách, které neodpovídají skutečnému světu, a proto je celá životní pouť Dona Quijota plná komedií, které jsou vlastně jednou velikou tragédií. A přece i tu zůstává velký problém. Don Quijote reprezentuje ideje, mínění, iluze. Proti němu je Sancho Panza se svým přirozeným selským rozumem, který vidí skutečnost. Ale je to opravdová skutečnost? Není iluze i to, a dokonce nebezpečnější? Vždyť pravá skutečnost je to, co vidí Bůh, jak On se na věci dívá a kolika lidem je to docela skryto. Není to proto, že by se Bůh nezjevoval, ale proto, že vidět odpírají. Život se stává tragickou komedií z hlediska věčnosti. A přece nás chce Bůh uzdravit z poblouznění, abychom „zmoudřeli“.

PÁTEK 33. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 24. LISTOPADU 2023

Když Ježíš vešel do chrámu, začal vyhánět prodavače a řekl jim: „Je psáno: 'Můj dům má být domem modlitby', ale vy jste z něho udělali lupičské doupe.' Každý den učil v chrámě. Velekněží a učitelé Zákona i přední muži z lidu usilovali o to, aby ho zahubili, ale nevěděli, jak to provést, protože všechen lid (na něm) visel a (rád) mu naslouchal. (Lk 19,45-48)

Můj dům ... Těch slov už užil Izaiáš (Iz 56,7) i Jeremiáš (Jer 7,11). Ve všech náboženstvích jsou posvátná místa, kde se božstvo lidem přibližuje, kde se s ním navazuje rozhovor. Bývá to na horách, v posvátných lesích. Starý zákon zakazuje uctívání bohů „na výšinách“. Místo samo nemůže být svaté, to by byla modloslužba. Něco jiného však je, když Bůh sám k lidem sestupuje. Přizpůsobuje se jejich situaci. Zjevuje se tedy na určitém místě. To se stalo na Sinaji (Ex3). Později měli Židé záruku Boží přítomnosti ve „schránce úmluvy“ (Ex 26,27), kterou nesli s sebou na pouti do zaslíbené země. Ta pak byla předzvěstí jeruzalémského chrámu, o kterém Bůh prohlásil: „Mé jméno je tam“ (1Král

8,29). Jeruzalémská svatyně pak byla předobrazem přítomnosti Boží v Kristu, v jeho lidství a všech míst, kde se s Kristem setkáváme, tedy i chrámů křesťanských.

Je dům modlitby. Máme se modlit v kostelích nebo se máme modlit všude? Máme-li se modlit všude, proč tedy chodit do kostela? Těmito otázkami se zabývali křesťané od samého počátku. Apoštolové po nanebevstoupení Kristově pokračovali ve zvyku chodit do jeruzalémského chrámu. Když však ten shořel při dobytí města Titem, vzali tuto skutečnost jako znamení, že se mají s Bohem stýkat všude. Tuto myšlenku zdůrazňují první křesťanští autoři často. „Bůh se nestydí za žádné místo,“ píše sv. Jan Zlatoústý, „žádá jenom jedno: horlivou mysl a skromnou duši.“ Ovšem tyto texty nesmíme brát příliš radikálně, protože hned po nich následují povzbuzení opačná. Tak i sv. Jan Zlatoústý jakoby obrátil stránku: „Jistěže je možné se modlit i doma, ale je nemožné se tam modlit tak dobře jako v kostele.“ I Origenés myslí stejně. Křesťan se musí naučit modlit všude, i když dokonalejší místo je chrám. Tam se scházíme ke společné modlitbě s anděly, svatými i samým Pánem.

Každý den učil v chrámě. Ježíš učil na horách, na jezeře, ale ke konci své činnosti především v jeruzalémském chrámě. I dnes jsou v kostele kázání. Ale i sám chrám má být postaven tak, aby učil to, co věříme, svou konstrukcí. Podle sv. Maxima Vyznavače má být obrazem vykoupeného světa, setkáním nebe a země. Oltář je na východní straně, protože ráj byl v zemi východní (srv. Gn 2,8). Loď připomíná Noemovu archu, ve které se zachránili ti, kdo unikli potopě. I středověcí autoři mluví o symbolice kostelů. Sloupy jim připomínají apoštoly, čtyři světové strany čtyři evangelisty, pomalované zdi historii světa. Nedivíme se proto, že i my připisujeme bohoslužbám v chrámu zvláštní hodnotu. Chrám se světí, slaví se svátek jejich posvěcení, jejich patronů. Jsou tedy i nejvhodnějším místem k modlitbě.

Chrám je místem setkání člověka s Bohem, místem, kde se spojuje nebe se zemí. Bůh se nejprve zjevil Mojžíšovi na Sinaji, kde mu dal desatero, pak byl přítomen v arše úmluvy, v níž byly desky desatera a kterou nesli izraelité do zaslíbené země. Nakonec se stal jeruzalémský chrám místem zvláštní Boží přítomnosti a předobrazem všech ostatních chrámů, kde je Kristus přítomen, tedy i zde, v našem kostele. Nad vchodem do baziliky sv. Marka ve Florencii je vymalován obraz, na kterém apoštol Petr má prst na ústech. Tento obraz nám připomíná, že máme vždycky do kostela vstupovat s úmyslem "mlčet a poslouchat". Stejně jako mladý Samuel říká Bohu: "mluv, Pane, tvůj služebník naslouchá". Když Pán Ježíš po příchodu do Jeruzaléma jde hned do chrámu, nešlo mu jen o vnější úctu k posvátným chrámovým prostorám. Spíše mu šlo o to, aby upozornil na nebezpečí ziskuchtivosti, které se snadno usadí v srdci člověka. Pán Ježíš radikálně zasahuje proti prodávacům, kteří z Božího domu dělají tržnici, a tak jej znesvěcují. My tento problém nemáme. Občas nám možná vadí na některých poutních místech různí stánkaři, kteří odvádějí naši mysl od podstatného, proč jsme na pouti, ale nás zde se to bezprostředně netýká. Můžeme být spíše hrdí na to, jak máme naše kostely upravené, uklizené a

vyzdobené. Z druhé strany si však připomeňme, že každý z nás má být takovým chrámem. "Boží chrám je svatý a ten chrám jste vy", čteme v Písmu. Proto se upřímně ptejme, jak vypadá chrám našeho nitra, s jakou pečlivostí dbáme o to, aby skutečně byl čistý a krásný? Jak to v něm vypadá poznáme podle toho, co čteme, na co se v televizi díváme, kolik času věnujeme neužitečným řečem, zálibám a zbytečným činnostem namísto, abychom věnovali čas Bohu a službě bližním. Myslím, že všichni máme co uklízet, na čem pracovat. Jeden perský král si zavolal nejmoudřejší lidi svého království a otázel se jich, co považují za nejhorší na světě. První říká: nejhroznější je nemoc; druhý řekl: nejhroznější je zestárnout; a třetí po dlouhém uvažování odpověděl takto: nejhroznější je, když člověk stojí před smrtí a má za sebou promrhaný život. A to měl jistě pravdu. Snažme se proto, bratři a sestry, každý okamžik svého života dobře prožít. Nevracejme se do minulosti, ale nečekejme ani na budoucnost, ale žijme přítomnost - mysleme na Boha a konejme jeho vůli.

SOBOTA 33. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 25. LISTOPADU 2023

K Ježíšovi přistoupilo několik saduceů, kteří tvrdí, že není vzkříšení, a otázali se ho: „Mistře, Mojžíš pro nás ustanovil: `Zemře-li někomu bratr, který měl manželku, ale byl bezdětný, ať si tu manželku vezme jeho bratr a zplodí svému bratru potomka.` Bylo tedy sedm bratrů. První se oženil a zemřel bezdětný. Ženu si vzal druhý a třetí a stejně tak (všech) sedm, nezanechali však děti a zemřeli. Nakonec zemřela i ta žena. Kterému z nich bude tedy ta žena náležet při vzkříšení? Vždyť ji mělo za manželku všech sedm!“ Ježíš jim řekl: „Lidé tohoto světa se žení a vdávají. Ale ti, kdo budou uznáni za hodné dosáhnout onoho světa a vzkříšení z mrtvých, nebudou se ženit ani vdávat. Už přece nemohou zemřít, jsou totiž rovni andělům a jsou syny Božími, neboť mají účast na vzkříšení. A že mrtví budou vzkříšeni, to naznačil i Mojžíš ve (vyprávění o hořícím) keři, když nazývá Pána `Bohem Abrahamovým, Bohem Izákovým a Bohem Jakobovým`. On přece není Bohem mrtvých, ale živých, neboť všichni žijí pro něho.“ Někteří z učitelů Zákona mu na to řekli: „Mistře, dobře jsi odpověděl!“ Nikdo se pak už neodvážil dát mu nějakou otázku. (Lk 20,27-40)

Lidé tohto světa se žení a vdávají. „Pomlouváš to, z čeho jsi vyšel,“ píše sv. Jan Zlatoústý proti heretikům, kteří považovali manželství za hříšné nebo alespoň za následek hříchu. V ráji, jak říkali, byli lidé nesmrtelní, nepotřebovali se množit, nebylo tedy zapotřebí zakládat rodinu a množit se. Proti těmto názorům hájí Otcové církve svátost manželství. Založil je Bůh sám tím, že stvořil muže a ženu. Důvod tohoto rozdílu v pohlaví však není jenom biologický, jenom proto, aby se lidé množili. Proto by nebylo manželství svátostí. Vždyť i zvířata se množí! Otcové církve uvádějí, tak jak to znovu zdůraznil Druhý vatikánský koncil, že cílem manželství je především uskutečnění vzájemné lásky. Lidé

tohoto světa se žení a vdávají, potřebují někoho, kdo by při nich stál, na koho by se mohli spolehnout, nemohou žít bez lásky, která by neměla konkrétní formu, stálost a věrnost.

Bůh není Bůh mrtvých, ale živých, neboť všichni žijí pro něho. Obyčejně říkáme, že si muž a žena slibují věrnost až do smrti, tedy pokud žijí. Úmrtím jedné strany se manželský svazek rozvazuje. Ale křesťané přece věří ve věčný život! Neměli tedy pravdu saduceové? Nebylo těžké setkání na věčnosti pro muže, který měl vícero manželek nebo pro ženu, která byla víckrát vdaná? A přece je Kristus odbyl několika málo slovy. Námitky podobného druhu platí jenom u těch, kdo si představují posmrtný život po způsobu, kterému se lidově říká „turecké nebo“, tj. blahobytnou zemi. Ti, kdo žijí věčně, žijí s Bohem a pro něho. V něm ovšem je i shledání s lidmi, které jsme opustili, ale je to shledání v nekonečné Boží lásce, která převyšuje všechno a všechno zahrnuje. Muž a žena na tomto světě spolu žili. Ale bylo-li to v milosti Boží, jejich život se rozvinul do údivné dálky a šířky, už jej neváže omezení času a prostoru, je to setkání se všemi.

Budou rovni andělům. Od nejstarších dob nazývali řeholní povolání životem andělským. Andělé, kteří nemají tělo, se nežení, nevžívají, nejsou mužského nebo ženského rodu. Také lidská duše, říkali Otcové tzv. alexandrijské školy, není ani mužská a ani ženská. A protože Bůh vtiskl svůj obraz především do duše, duchovní hodnoty jsou stejné pro muže i pro ženu. Jsou si na tomto poli úplně rovni. Nerozlišovali proto ani nějakou zvláštní mužskou nebo ženskou zbožnost, řeholní pravidla byla stejná pro mužskou nebo ženskou větev téhož řádu. Je v tom mnoho pravdy, ale přece je ta úvaha jednostranná. Duchovní život není mužský nebo ženský v tom smyslu, že by tu platila různá pravidla různé hodnoty. Ale přece může být postoj ke stejným hodnotám trochu jiný u muže i u ženy. Obojí však směřují k tomu, aby byli „jako andělé“, tj. ne bez těla, ale jako ti, kteří vidí stále tvář nebeského Otce, které vede ve všem myšlenka na Boha.

Nesmrtelnost duše nepopírají jen materialisté, židokřesťanské sekty, adventisté, ale také bohužel i křesťané. Při jednom průzkumu se zjistilo, že v některých zemích značné procento křesťanů (katolíků z toho bylo naštěstí nejméně!) v Boha sice věří, ale nevěří v posmrtný život. Hlavním důvodem asi bude poněkud hrubá, lidská představa o nebi - někdo si myslí, že po smrti budeme pokračovat v pozemském způsobu života - jíst, pít, ženit se, vdávat; dále se lidem vynořuje prostorová představa - kde se tam všichni vejdem? a co tam celou věčnost budeme dělat? ... Pro nás je důležité, že půjde o stav nekonečné radosti a štěstí, které v tomto životě prožíváme velmi relativně nebo ještě lépe jsou jen takovým odvarem nebo zábleskem slávy, která bude u Boha. Máme se tedy na co těšit. Víme však, že máme už zde na zemi budovat Boží království. Touha po štěstí doslova žene člověka k tomu, aby usiloval ho dosáhnout už zde na zemi, - úsilím o štěstí druhých získáváme štěstí své. A tady to vidíme zase v jasných barvách na příkladu sv. Cecílie a pohanského krále Antiocha. Antioch chtěl být bohatý, mocný, slavný a šťastný tak, že si podrobí své poddané, bude jim ubližovat, zabíjet, krást, znesvěcovat posvátné věci - a slyšeli jsme, jak to dopadlo: místo radosti prožívá výčitky svědomí, deprese a umírá v naprosté opuštěnosti. Cecílie - horlivá křesťanka, slouží uvězněným spolukřesťanům, mrtvé pochovává, nakonec svým příkladem strhne i svého snoubence, který se dá pokřtít.

PONDĚLÍ 34. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 27. LISTOPADU 2023

Ježíš se rozhlédl a pozoroval, jak bohatí dávají do chrámové pokladnice své dary. Spatřil také jednu chudou vdovu, jak tam dala dvě drobné mince, a řekl: „Opravdu, to vám říkám: Tato chudá vdova dala víc než všichni ostatní. Ti všichni totiž dali darem něco ze svého nadbytku, ona však ze svého nedostatku dala všechno, co měla na živobytí.“ (Lk 21,1-4)

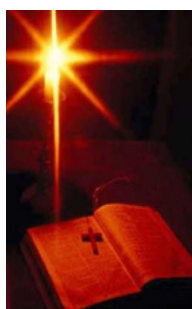
Viděl, jak bohatí lidé vkládají do pokladnice dary. Sbírký v kostelích, ať už jsou to kostely katolické nebo jiné, mají dvojitou stránku. Jsou podmíněny sociálním složením naší společnosti, diktuje je praktický život. Ale vyjadřují také osobní postoj k Bohu. Peníze dáváme normálně jenom těm, kteří jsou naši, k nám patří nebo si je chceme získat, aby byli na naší straně. Je to vidět např. na kostelích, které si v Americe postavili vystěhovalci různých národů. Bylo to často s velkými obětmi, ale lidé neměli zavřenou ruku. Hlavní důvod byl: Je to náš kostel! V tomto duchu dávali také velké dary jeruzalémskému chrámu Židů. Byl to jejich chrám, na který byli tolik pyšní. Není v tom ovšem nic zlého. I dnes chválíme ty, kdo si sami postavili a chrání svou svatyni. Ale přesto křesťanství vyžaduje, aby se ten pojem „náš“ rozšiřoval a zduchovňoval. Podle stupně tohoto vývoje se měří i náboženská hodnota darů na svatyni.

Chudá vdova vložila více. Když se díváme na kostelní sbírky jenom z praktické stránky, přijdeme k závěru, že mají platit na církve především lidé bohatí. Chudí by měli být osvobozeni od všech povinností tohoto druhu. A přece světcí, kteří zakládali nějaké dobré dílo nebo stavěli svatyni, rádi brali příspěvky právě od chudých. Říká se o jednom z lidových apoštolů v Neapoli, že odepřel vzít sumu peněz od zbohatlíka s poznámkou: „To by mně kostel spadl, kdybych jej za ty peníze postavil.“ Dar je totiž symbolem vnitřního postoje. Dar Bohu pak má smysl tehdy, vyjadřuje-li duši. Vnějších věcí Bůh nepotřebuje. Duše pak má správný postoj k Bohu, když se modlí. Dáváme-li tedy něco pro Boží službu nebo na jakýkoli jiný účel, je-li to z lásky k Bohu, má to být vždycky úkon modlitby. Inspiruje jej vědomí, že daru potřebujeme nejvíc my sami, že jsme víc přijímající než dávající. To, co dáváme, je jenom jakoby malá splátka velkého dluhu.

Dvě drobné mince. Těžko se dá odhadnout, jakou to mělo hodnotu ve srovnání s dnešní měnou. Spíš si můžeme všimnout okolnosti, že ty mince byly dvě. Stává se totiž i nám, že když dáváme almužnu, jakoby automaticky vybereme z peněženky nejmenší peníz, který tam je. Ale vzápětí se zastydíme a přidáme ještě jeden. Člověk je totiž od přirozenosti lakomý. Pud sebezáchovy nás vede k tomu, abychom sbírali všechno sami pro sebe. Ale vede nás i druhý instinkt. Jsme společenští. Musíme tedy stále ustupovat druhým, s nimi se dělit. Děláme to ovšem skoupě, minimálně. Zásada obchodu je neplatit víc, než je naprosto nutné. Ale objevuje se v nás čas od času stud za tuto odměřenost. Proč se za to stydíme, když je to přirozené? I ten stud je krásný zjev. Ukazuje, že je v nás nějaká podivná síla, která přemáhá přirozený egoismus. Je to hlas druhé, vyšší přirozenosti, síla lásky. Je to jakoby druhá mince, která stále přelácí tu minci první, odlesk Boží velkodušnosti.

V jeruzalémském chrámu na nádvoří žen byla klenotnice, kde bylo 13 pokladen. Poslední z nich byla určena pro libovolné dobrovolné dary. Z těchto peněz se nakupovala obětní zvířata pro celopaly. Dárce musel chrámovému služebníku, který měl u pokladny službu, říct sumu peněz, služebník to přepočítal, a pak je dárce mohl hodit do pokladny. Farizeové rádi vyhlašovali sumu, kterou dávali do pokladny hodně nahlas, aby si získali pověst dobročinných lidí. Ježíš pozoroval pyšné farizeje, ale všiml si i chudé vdovy, která sice dala malý obnos, ovšem před Bohem tento její čin byl velmi záslužný. Ona nedávala z přebytku, ale z nedostatku. Dala vše, co měla. Ježíš stojí vždy na straně chudých, a proto dává za vzor všem i chudou vdovu. On sám se narodil ve chlévě, žil životem bezdomovce a zemřel smrtí otoka. Ztotožnil se tak se všemi hladovými, nemocnými, bezdomovci a uvězněnými. Být chudý znamená být nezávislý na všem, co nás chce spoutat a vnutit nám svá pravidla.

ÚTERÝ 34. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 28. LISTOPADU 2023

Když někteří mluvili o chrámu, jakými krásnými kameny a pamětními dary je ozdoben, řekl Ježíš: „Přijdou dny, kdy z toho, co vidíte, nezůstane kámen na kameni, (všechno) bude rozbořeno.“ Zeptali se ho: „Mistře, kdypak se to stane? A jaké bude znamení, že to už nastává?“ Odpověděl: „Dejte si pozor, abyste se nenechali svést! Mnozí (lidé) totiž přijdou pod mým jménem a budou říkat: 'Já jsem to!' a 'Ten čas je tady!' Nechoďte za nimi! Až pak uslyšíte o válkách a vzpourách, neděste se, neboť to se musí stát napřed, ale nebude hned konec.“ Potom jim řekl: „Povstane národ proti národu a království proti království, budou velká zemětřesení, na různých místech hlad a mor, hrozná úkazy a velká znamení na nebi.“ (Lk 21,5-11)

Nezůstane kámen na kameni. Stavba budovy se děje tím, že se klade kámen na kámen a tím se pomalu roste do výše. Všecku lidskou práci, všecku námahu přirovnáváme k budování lepšího světa. Utopisté všech druhů věří, že se nám to podaří brzo a dokonale, že se všichni dočkáme lepšího světa. Ti, kdo utopím nevěří, říkají svorně, že se nedá svět předělat rychle, že je potřeba pracovat pomalu, ale vytrvale, a především doufat, neztrácet naději. Evangelní předpověď, jak se zdá, tuto naději zásadně boří. Nezůstane kámen na kameni. Znamená to, že všecko budování bylo nadarmo? Jak si máme vyložit předpovědi o pohromách, které mají přijít před koncem světa? Není radno, abychom je tuze upřesňovali. Ale jedno je jisté. Jako člověk vstupuje do slávy křížem, do věčného života smrtí, tak i svět, který budujeme, dojde do své dokonalosti ve znamení kříže, tj. úspěchu skrze tisíce neúspěchy.

Povstane národ proti národu. Mluvíme-li o budování světa, myslíme především na to, že se zlepší sociální podmínky, že vzroste blahobyť. Ale svět se skládá především z lidí a z jejich poměrů. Pokrok si proto vždycky představujeme ve formě univerzálního míru. Války svět ničí. Touha po míru je věčná touha všech lidí dobré vůle. A přece jsou stále války! Ale utěšujeme se, že už lidstvo pro mír přece jenom mnoho vykonalo a že už dovedly spojené národy vyřešit mnoho rozporů. Věříme, že svět bez válek je možný. Ale zase tu je proti tomu proroctví evangelia. Jak se zdá, ohlašuje se tu válka světová v plném slova smyslu: Bude bojovat národ proti národu. Kdy a jak? Zase to nevíme přesně. Ale musíme si uvědomit, že smysl tohoto proroctví se dá pochopit jenom v souvislosti celku. První a základní předpověď evangelia je příchod Božího království. To je královstvím míru. Uskutečnění této slavné předpovědi nepřekazí ani skutečnost, že zatím národy bojují a nenávidí se.

Mnozí přijdou pod mým jménem a budou říkat: "Já to jsem." Boží království se uskuteční až s druhým příchodem Krista na tuto zemi. Kdy to bude? Je ovšem mnoho netrpělivých. To vysvětluje, proč se tak snadno množí falešní proroci a rozšiřují falešná proroctví. Většinou mají ráz náboženský, a to sektářský. Jedna skupina se prohlašuje za vyvolenou a předpovídá zavržení celé mase lidí. Ale tento utopismus má daleko častěji profánní ráz. Jistí lidé se najednou stanou tak populárními, že se od nich očekává víc, než čeho je člověk schopen. Čeká se, že budou „otci národa“ nebo hlavou celého světa. Je to jejich vina? Mohou to být i lidé dobří a chtějí se stát „vůdci“ lidu z beznadějné situace. Mohou mít i zásluhy, které se nedají upřít. Ale je vždycky velmi nebezpečné očekávat od člověka to, co může dát jedině Bohočlověk – Kristus. Člověk bez Krista se dříve nebo později stane Anti-Kristem.

STŘEDA 34. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 29. LISTOPADU 2023

Ježíš řekl svým učedníkům: „Vztáhnou na vás ruce, budou vás pronásledovat, vydávat synagogám (na soud) a do vězení, budou vás předvádět před krále a vladaře pro mé jméno. To vám dá příležitost k svědectví. Vezměte si tedy k srdci toto: Nepřipravujte se předem, jak se hájit. Vždyť já vám dám výmluvnost i moudrost, které nedovedou odolat ani odporovat žádní vaši protivníci. Budete zrazováni i od (vlastních) rodičů a sourozenců, příbuzných a přátel, a některé z vás usmrtí. Budete pro jméno mé ode všech nenáviděni. Ale ani vlas z hlavy se vám neztratí. Trpělivostí zachráníte svou duši.“ (Lk 21,12-19)

Budete ode všech nenáviděni pro mé jméno. V dějinách se střídají periody, kterým se říká klerikalismus a antiklerikalismus. Ale to je výraz nesympatický a částečný. V poměru k církvi se totiž odráží celková vlna sklonu nebo odklonu do náboženství. To pak občas nabývá fanatické formy, které se dají těžko vysvětlit přirozenou psychologií. Ztrácí-li někdo zájem o hudbu, přestane chodit na koncerty. Ale nenapadne ho, že by měl zničit koncertní síň a zavřít hudebníky do vězení. Jakou logikou vysvětlíme, že ten, kdo nevěří v Boha, považuje za svého úhlavního nepřítele řeholní sestru, která se v klauzuře modlí? Ateismus není jenom problém přesvědčení. Většina těch, kdo říkají, že nevěří, se ve

skutečnosti Boha bojí. Samozřejmě pak přenášejí svůj postoj na všechno a na všechny, které vidí ve spojitosti s Bohem. Nesnášejí kříž na stěně, uplivnou si před kněze apod. Jeden z řeholníků, kterému se to přihodilo, řekl dotyčnému: „Jak by to bylo pěkné, kdybyste skutečně dokázal vyplivnout všecko tu čern z srdce. Budu se za to modlit!“

Nepřipravujte si předem, jak se hájit. Co všechno zmůže u soudu dobrý obhájce obžalovaného! Dá si někdy velice mnoho zaplatit, ale stojí to za to. Prostuduje případ, uváží všechny možné dotazy ze strany soudce, námítky ze strany žalobce. Naštěstí nejsme často předvoláni k soudu. Ale přesto nás soudí naše vlastní okolí. Připravujeme se na to, jak uhájit vlastní práci, vlastní postavení před pomluvami a podezříváními. Když pak jde o věc Boží, v tom případě bychom se neměli připravit, jak ji správně obhájit? Vždyť i ta se občas musí hájit. Ale je tu ještě jeden činitel, na který se nesmí zapomínat. Hájí se totiž Bůh sám. V přítomnosti ho často obžalovávají, ale soud dějin mu dá vždycky za pravdu. Dějiny jsou totiž poněkud, ale jistým zjevením spásy. A v toku těch dějin jsou i lidé, kteří jsou na straně Boží. Bůh jim tedy zjevuje, co mají v pravý čas povědět. Stávají se „vyznavači, tj. vyznají před světem pravdu, která vítězí!

Ani vlas se vám z hlavy neztratí. Na hranicích se musí lidé prokázat pasem. Znamená to, že mohou projít, že je nezadrží policie. Zajímavé jsou staré pasy. V Benátské republice měly formu doporučujícího dopisu. Začínají oslovením neznámého člověka, kterému se pas dostane do ruky. Pak se představuje dotyčná osoba, které pas patří, upozorňuje se na to, že stojí pod ochranou Benátské republiky a doporučuje se tedy i pozitivně, aby se k jejímu občanu chovali s láskou. Ve středověku se podobné listině říkalo ochranný „glejt“ na cestu. Obrazně řečeno jsme i my na cestě cizím územím, protože je naše vlast, jak dosvědčuje sv. Pavel, v nebi (2Kor 5,1). Ale i nám dává Bůh pas, glejt do ciziny. Není psaný, ale je to osobní zaručení, že stojíme pod Jeho ochranou a že by každé pokoření nebo ohrožení naší osoby bylo přímou urážkou našeho Ochránce. Můžeme si přát něco bezpečnějšího?

Pokaždé, když slyším úryvek z evangelia o pronásledování učedníků, tak si vzpomenu na nezapomenutelnou historku ze 4. ročníku gymnázia, kdy jsem si podal přihlášku do semináře, jak jsem byl na koberečku u své třídní učitelky. Ta si zavolala ještě svého manžela, také učitele, a pustili se oba dva do mě a snažili se zvrátit mé rozhodnutí jít na kněze. Vzpomínám si už jen hodně málo, ale to podstatné bylo, že mě chtěli na základě ateistické ideologie rozbít základy naší víry. Bohužel se jim to nepodařilo, protože jsem jim vyvracel jeden argument za druhým, takže si nevěděli se mnou rady. Nebylo to nějakými mými exkluzivními znalostmi jako spíše pomoc shůry, že Bůh mě dal skutečně vhodná slova do mých úst, a tak jsem se na vlastní kůži přesvědčil o pravdivosti těchto slov, která jsme právě slyšeli. Vy děti a mládež jste už nezažili to, co třeba moji vrstevníci a starší. My ještě prožili dobu, kdy ten, kdo chodil do kostela měl problém v práci i ve škole, protože se to psalo do posudků a tím se dotyčný nemohl třeba dostat na vysokou školu, kterou si vybral nebo vůbec mít nějaký

postup třeba i v zaměstnání. Kněží na tom byli také špatně. Ke svému působení potřebovali tzv. státní souhlas a mohli o něj přijít třeba tím, že se věnovali lidem i mimo kostel, jezdili někam s mládeží, apod. Já si vzpomínám třeba na jednoho kněze, který působil v naší farnosti jako kaplan, věnoval se mladým lidem, zakládal tajně různá společenství, takže komunisti po něm jeli, no a pak ho na rok zavřeli do vězení za to, že na faře objevili cyklostyl, což byl takový předchůdce kopírky nebo tiskárny, na kterém tiskl písňe, které nyní zpíváme při mši svaté a ještě jiné články s duchovní tematikou. My máme dnes svobodu. Bohu díky za to. Na druhé straně však na nás číhají další nepřátelé - ne vnější, ale vnitřní: televize, hry, zábavy a všechno možné, co se nám snaží nahradit Pána Boha. vytrvejte ve víře - dávejte přednost kostelu před vším, modlete se a pamatujte si - kdo má Boha, má všechno!

ČTVRTEK 34. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 30. LISTOPADU 2023

Ježíš řekl svým učedníkům: „Až uvidíte Jeruzalém obklíčený vojskem, pak vězte, že je blízko jeho zpusťování. Tehdy ti, kdo budou v Judsku, ať utečou do hor; kdo budou v Jeruzalémě, ať z něho odejdou; kdo budou na venkově, ať do města nevcházejí, protože to jsou dny odplaty, kdy se naplní všechno, co je psáno. Běda ženám, které budou v těch dnech těhotné nebo budou kojit! Přijde totiž velká pohroma na tuto zemi a Boží trest na tento lid: padnou ostrím meče, budou odváděni jako zajatci mezi všechny národy; po Jeruzalémě budou šlapat pohané, dokud se čas pohanů nenaplní. Budou znamení na slunci, na měsíci i na hvězdách, na zemi úzkost národů, bezradných nad hukotem a příbojem moře; lidé budou zmírat strachem a očekáváním toho, co přijde na (celý) svět, neboť hvězdný svět se zachvěje. A tehdy (lidé) uvidí Syna člověka přicházet v oblaku s velikou mocí a slávou. Až to začne, vzpřimte se a zdvihněte hlavu, protože se blíží vaše vykoupení. (Lk 21,20-28)

Přijde velká pohroma na tuto zemi. Velká většina starozákonních proroků ohlašuje pohromy, které mají přijít na Jeruzalém a na celou zemi. Historie jim pak dala za pravdu. Přihodilo se to, co předpovídali. Stejného rázu jsou i předpovědi Kristovy o pádu města Jeruzaléma. I tu se ukázala pravdivost proroctví velmi brzy. Město Jeruzalém je však obrazem budoucího světa a Izrael znázorňuje církev. Předpovědi pohrom se tedy vztahují i na nás. V jakém smyslu jim máme rozumět? Proč se nám ohlašují? Na prvním místě je užitečné si uvědomit, že proroci nejsou druh jasnovidců. Předmět jejich kázání není přímo budoucnost. Mluví k lidem své doby. Jejich předpovědi se podobají analýzám lékaře: Budete-li žít tak, jak žijete, bude to mít takové a takové následky. Každý hřích má za následek pohromy. Pokračujete v hříchu? Přijdou pohromy. Je tedy v každém proroctví i pozitivní hodnota. Můžete se napravit, můžete pohromám předejít.

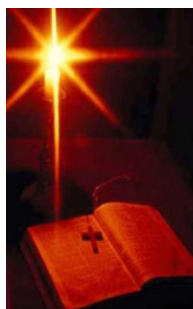
Po Jeruzalému budou šlapat pohané. Hlavním předmětem biblických proroctví je Jeruzalém, město Boží, město svaté, hora Sion, na které stál chrám. Proto také když se mluví o blížících se pohromách, za největší z nich se považuje znesvěcení svatých míst.

Bůh jakoby je opustil. Nebudou se tam konat oběti, chrám nebude místem modlitby. Novozákonní bohoslužba už se nekoná v Jeruzalémě, ale na celém světě a její hlavní oltář je lidské srdce. Ale i tu přicházejí pohromy ve formě tzv. sekularizace. Lidské myšlenky a přání ztrácejí vztah k Bohu, člověk se přestane modlit. Po jeho ideálech „šlapou pohané“, tj. banální zájmy hmotné a hmotářské. Člověk, který byl pokřtěn a ještě si říká křesťan, se už v ničem neliší od ateisty. Jeho posvátné a krásné srdce vymizelo a zůstal tam kal banality. Jeho mysl se stala jakoby průjezdným místem cizích zájmů, které jeho samého ničí.

Až se naplní čas určený pohanům. Biblické předpovědi pohrom mají ještě jinou zvláštní stránku. Nejsou definitivní. Bible nezná tragédie v literárním slova smyslu. Zlo není definitivní. Má určený čas. Teologové říkají, že jsou v tomto životě všechny Boží tresty „medicinální“. Slouží jako lék, aby se člověk mohl napravit. Proto mají určený čas a smysl. Teofan Zatvornik si všiml, že je v každém pronásledovateli církve jakási nevysvětlitelná nervozita. Zlo všude pracuje s velkým spěchem. Ve srovnání s pronásledovateli náboženství se jeví věřící jako pomalí a liknaví. Ale Teofan to nevidí jenom negativně. Spěch znamená slabost. Dábel ví, že jsou jeho dny sečteny, že má jenom relativně krátký čas, musí tedy jednat rychle a brutálně. Bůh má naopak věčnost. Žalm to vyjadřuje smělym přirovnáním: „Bůh se jim směje...“ (Žl 2,4). V pohledu z výše věčnosti jsou všechny pohromy na světě jen malou epizodou v dějinách spásy.

Co Bůh řekne, to se jistě stane. Slovo Boží, na rozdíl od slova lidského, nepostrádá uskutečnění. U Boha slovo a čin jsou jedno. Pán Ježíš předpověděl zkázu Jeruzaléma, což se stalo v roce 70 po Kristu. O život přišlo podle historiků 1.100.000 lidí, 96.000 židů bylo odvečeno do Říma a ostatní byli prodáni do otroctví. To se už stalo. V závěru evangelijního poselství byla řeč i o definitivním konci světa, který je před námi, a který způsobí kosmická katastrofa. Současní vědci jsou si vědomi toho, že taková katastrofa možná je, ba dokonce se obávají, že by to nemuselo ani tak dlouho trvat. Zdá se, že jsme stále v nebezpečí a ohrožení. Nám věřícím však tyto skutečnosti nemají nahánět děs a hrůzu, ale právě naopak, jsme vyzváni, abychom vzpřímili svou hlavu, protože se blíží naše vykoupení. Každým dnem se blíží příchod našeho Pána. To je důvod k naději, optimismu a radosti. Budeme-li se snažit myslet a jednat jako Ježíš, pak není žádný důvod k nějakým obavám. Zlo bude definitivně zničeno. Padne velký Babylón, který je v Janově proroctví symbolem zla, pýchy, nemravnosti a všech špatností. Dobrou zvítězí nad zlem a vše bude navěky rozlišeno. Jásavé 'Aleluja' pak bude znít navěky. Amen.

PÁTEK - 34. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 1. PROSINCE 2023

Ježíš řekl svým učedníkům: „Vztáhnou na vás ruce, budou vás pronásledovat, vydávat synagogám (na soud) a do vězení, budou vás předvádět před krále a vladaře pro mé jméno. To vám dá příležitost k svědectví. Vezměte si tedy k srdci toto: Nepřipravujte se předem, jak se hájit.

Vždyť já vám dám výmluvnost i moudrost, které nedovedou odolat ani odporovat žádní vaši protivníci. Budete zrazováni i od (vlastních) rodičů a sourozenců, příbuzných a přátel, a některé z vás usmrtí. Budete pro jméno mé ode všech nenáviděni. Ale ani vlas z hlavy se vám neztratí. Trpělivostí zachráníte svou duši.“ (Lk 21,12-19)

Nebe a země pomínou. Na ikonách posledního soudu bývají nahoře dva andělé, kteří svíjejí nebeskou oblohu. Je ve formě svitku, na který se kdysi psávaly knihy. Na rozvinutém je vidět slunce, hvězdy, měsíc. Nyní se svíjí tak, jako když se kniha dočetla a odkládá se. Podle prastarých mytologií je čas věčný. Je to bůh Chronos, který zrodil bohy i lidi. Jeho symbol je kolo, které se stále točí, nebo had, který užírá svůj vlastní ocas. V tom čase máme všichni nějaké hodiny, léta, a pak nás kolo života rozdrtí. Země má čas delší. Jsou to „věky“. Ale i ty pomínou. Po této zemi přijdou jiné, ve věcích budoucích. Tak si to představovali staří pohané. Biblické pojetí je docela jiné. Bůh se nezrodil v čase, ale vládne na věky věků. Není času poddaný. On jej dává zemi i lidem. Ten darovaný čas znamená poslání, úkol. Kdo své povinnosti splnil, vyčerpal svůj čas, který dostal.

Nepomine toto pokolení, než se všecko stane. V minulém století byli někteří exegeti, kteří mysleli, že Ježíš předpovídal konec světa, jako by byl velmi blízký. Proto i sv. Pavel myslel, že někteří z jeho současníků se dočkají druhého příchodu Kristova (srv. 1Sol 4,15). Jisté je, že se současníci Ježíšovi dočkali pádu Jeruzaléma, který je obrazem posledních dnů světa. Ale slova sama mají i hlubší, nadčasový smysl. Bůh stvořil svět a dal mu nezvratitelný rytmus. Nic nemohlo vzniknout, nedal-li tomu Bůh existenci, ale také nic nemůže pomínout, než se stane to, k čemu to bylo stvořeno. Proto mluví Bible často o „plnosti času“. Všechno přichází, když se „naplnil čas“ (srv. Lk 1,20). Tím víc to platí o životě člověka. Zdá se, že je mnoho smrtí náhodných, nepředvídaných. Vypadají, jako by nečekaně překazily splnění úkolu. Ale to je lidská iluze. Úkoly Boží a lidské se nekryjí. Bůh nikoho nevolá k sobě „předčasně“, ale až se „stane všecko“, co patří k jeho životu.

Moje slova nepomínou. Všecko pomíní, nic nezůstává. Říkají, že řecký filosof Herakleitos, který vycházel z tohoto zjištění, nakonec umřel smutkem. Proto se starala řecká antická filosofie o to, aby našla ve světě něco, co nepomíní, něco stálého. Jen to může být pravé. Klasičtí myslitelé došli k závěru, že stálými a neproměnnými jsou ideje, myšlenky. Kdo je Platón? Už se dávno rozpadl v prach. Ale jeho myšlenky dodnes žijí, čtou se jeho knihy. Dějiny národů tvoří především jejich kultura. Ta pak roste z myšlenek velkých lidí. Ty myšlenky pak žijí v knihách, ve školním vyučování, v mluvě národa. Jsou jakoby naším duchovním podnebím, ve kterém rosteme. Proto si všichni „idealisté“ myšlenek lidstva velmi váží. Ale přece jen přehánějí. Ideje se zapomenou, přetvoří, degenerují. Bible vidí základ dějin také v myšlence, ne však v lidské, ale Boží. Bůh ji vyslovil na počátku svým slovem. A to, co Bůh řekne, je věčná skutečnost. Kristus pak je Bůh. Proto i Jeho slova vytvářejí dějiny, jsou jejich věčný smysl.

SOBOTA 34. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 2. PROSINCE 2023

Ježíš řekl svým učedníkům: „Dejte si pozor, aby vaše srdce nebyla zatížena nestřídmostí, opilstvím a pozemskými starostmi, aby vás den (soudu) nezastihl znenadání; přijde totiž jako léčka na všechny, kdo přebývají na celé zemi. Proto bděte a modlete se v každé době, abyste mohli všemu tomu, co se má stát, uniknout a obstát před Synem člověka.“ (Lk 21,34-36)

At' vaše srdce není zatíženo. Jistě jsme už víckrát sami zakusili, jak je těžké být na koncertě, když máme strach o to, co se děje doma. Jak málo osvěží procházka rozkvetlými loukami, když se bojíme zítřejší zkoušky. Máme oči, máme svěží nohy, máme volný čas, ale není volné srdce, tíží je starost. Když zatíží srdce malé starosti tak, že neslyšíme hudbu a nevidíme viditelný svět, jak bychom mohli vnímat neviditelnou skutečnost duchovní, slyšet tajemnou symfonii Božích tajemných hlasů! Nadarmo vyzývá liturgie: „Vzhůru srdce!“ Je připoutáno k zemi. Jak je osvobodit? Duchovní autoři mluví obrazně. Syrský autor opat Izaiáš ujišťuje, že je srdce lehoučké jako peříčko. Zavanutím Ducha svatého se vznese. Ale nesmí být vlhké, polévané vodou, která prší z mraků, tj. ze všeho, co zastiňuje slunce. Sluneční paprsky naopak peříčko osuší tak, že se vznese. Slunce pak je Kristus, paprsky jsou Jeho slova.

Omamnými opojeními. Víme, jak těžko chodí opilý. A přece si vypili, aby se jim ulehčilo. V čem má být to ulehčení? Člověk je např. nespokojený v rodině, bojí se jít domů. Zastaví se v hospodě a pije, aby zapomněl, aby omámil nervy. Zdá se, že to působí. Ale na jak dlouho? Na tom už opilci nezáleží. Je chudák, už bez toho nemůže být. Ale je současně obrazem nás všech. I my jsme na cestě domů, do věčného života. Většina z nás se však bojí, nemá chuť se tam objevit. Nezbyvá tedy, než se zastavit v hospodě tohoto světa a vypít to, co se tu nabízí, abychom zapomněli na život po smrti. První známka opilosti pak se brzo projeví: potácení. Od jednoho zájmu k druhému přebíháme, v ničem nestojíme pevně. Smějeme se nelogicky, tj. hledíme se bavit něčím, co nás dělá ve skutečnosti smutnými. Těžký je život těch, kdo se snaží zapomenout na to, co je opravdu před nimi.

Životními starostmi. Kdo se opíjí, chce zapomenout. Starostlivý si naopak připomíná všecko, myslí na každou maličkost. Ale myslí neúměrně. Podřadné ho tak zaměstná, že mu hlavní uteče. Příklad takové zbytečné starostlivosti jsou výletníci do přírody, kteří s sebou nabrali tolik věcí, vlečou se s nimi a celou pozornost upoutávají k tomu, aby nic neztratili. I oni tedy slouží jako obraz. Je jisté, že do věčného života vejdemo především tím, že děláme dobře povinnosti tohoto života. Ale mohou se dělat někdy s takovou vervou, že se zapomene, proč se to všecko dělá. Nedělní klid, dědictví staré židovské soboty, je instituce velmi důležitá. Po šesti dnech shonu máme mít možnost se zastavit a myslet na budoucnost. Sedmý den týdne, jak říkají východní autoři, má nám připomenout „den osmý“, tj. život po vzkříšení z mrtvých, věčnost.

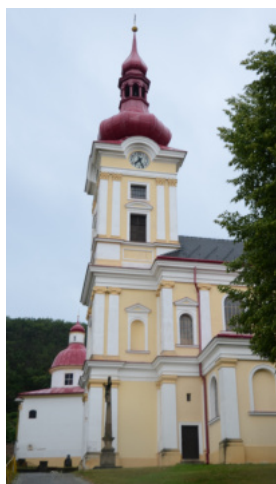
Mezi studenty gymnázia byla anketa, která sledovala reakci žáků na otázku: co bys dělal, kdyby tvůj život měl za 24 hodin skončit? Asi 200 studentů odpovídalo a výsledky nebyly příliš uspokojivé - mnoho z nich by strávilo poslední den svého života pitím,

konzumací drog a sexuálními radovánkami. Snad jediná studentka napsala, že by chtěla svůj poslední den strávit v kostele, sama s Bohem, chtěla by mu poděkovat, že jí dopřál prožít tak naplněný a šťastný život. Každého z nás tento den s velký "D" čeká. Rozhodující bude, kam bude tíhnout naše srdce: buď k víru tohoto světa anebo k Bohu a službě bližnímu.

**FARNOST EUCHARISTII, MODLITBOU, DOBROČINNOSTÍ ŽIJE.
PROSÍM S VDĚČNOSTÍ - PAMATUJTE DAREM NA RODINU SVÉ FARNOSTI:**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PUSTIMĚŘ:
číslo účtu: 1560129309/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST DRYVICE:
číslo účtu: 1560130369/0800**

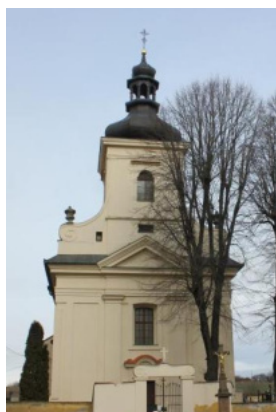
**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PODIVICE:
číslo účtu: 1560131329/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST TOPOLANY:
číslo účtu: 1560196309/0800**

**SVŮJ DAR MŮŽETE ODEPSAT Z DANÍ!
POŽADAVEK NA POTVRZENÍ PRO ODPIS ZAŠLETE
NA EMAIL: josef.benicek@seznam.cz**

PÁN BŮH ZAPLAŤ ZA KAŽDÝ VÁŠ DAR A ŽEHNEJ VÁM.

PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA (5. 11. 2023)

**PUSTIMĚŘ: 3.700,-Kč; DRYSICE: 1.900,-Kč; PODIVICE: 1.500,-Kč; TOPOLANY: 700,-Kč
Pán Bůh zaplať vám všem, kdo pamatujete na potřeby své farnosti!**

APOŠTOLSKÁ EXHORTACE LAUDATE DEUM

PAPEŽE FRANTIŠKA VŠEM LIDEM DOBRÉ VŮLE O KLIMATICKÉ KRIZI

1. „Chvalte Boha za všechna jeho stvoření“. Tuto výzvu činil svatý František z Assisi svým životem, svými zpěvy, svými činy. Převzal tak inspiraci biblických žalmů a zpřítomnil Ježíšovu citlivost k tvorům svého Otce: „Pohledte na polní lilie, jak rostou, nelopotí se, nepředou, ale říkám vám, že ani Šalomoun v celé své slávě nebyl oděn jako jedna z nich“ (Mt 6,28-29). „Copak se neprodává pět vrbců za dva halíře? A ani jediný z nich není u Boha zapomenut.“ (Lk 12,6). Jak neobdivovat tuto Ježíšovu něhu ke všem bytostem, které nás provázejí na cestě!

2. Uplynulo osm let od zveřejnění encykliky *Laudato Si'*, kdy jsem chtěl s vámi všemi, bratři a sestry naší trpící planety, sdílet moje upřímné obavy ohledně péče o náš společný domov. S odstupem času si však uvědomuji, že nereagujeme dostatečně, neboť náš svět, ve kterém žijeme, se hroutí a možná se blíží k bodu zlomu. Kromě této možnosti není pochyb o tom, že dopady klimatických změn budou stále více poškozovat životy mnoha lidí a rodin. Jejich dopady pocítíme v oblasti zdraví, práce, přístupu ke zdrojům, bydlení, nucených migracích a dalších oblastech.

3. Jedná se o globální sociální problém, který úzce souvisí s důstojností lidského života. Biskupové Spojených států amerických velmi dobře vyjádřili tento sociální význam naší starosti o klimatické změny, který přesahuje pouhý ekologický přístup, protože "naše starost o druhého a naše péče o zemi jsou úzce spjaty. Změna klimatu je jednou z hlavních

výzev, kterým čelí společnost a světové společenství. Důsledky klimatických změn dopadají na ty nejzranitelnější, ať už doma ve vlasti nebo ve světě".¹ V několika slovech to řekli i biskupové shromáždění na synodě o Amazonii: „Útoky na přírodu mají dopady na životy národů“.² A aby ještě silněji vyjádřili, že už nejde o druhořadou či ideologickou otázku, ale o drama, které škodí nám všem, afričtí biskupové prohlásili, že klimatická změna činí zjevným "šokující příklad strukturálního hříchu".³

4. Úvahy a informace, které můžeme za těchto posledních osm let shromáždit, nám umožňují objasnit a doplnit to, co jsme mohli konstatovat už před nějakým časem. Z tohoto důvodu, a protože situace se stává mnohem naléhavější, chtěl jsem se s vámi podělit o tyto stránky.

1. GLOBÁLNÍ KLIMATICKÁ KRIZE

5. Navzdory všem pokusům o jejich popírání, skrývání, zamlčování či relativizování, příznaky klimatických změn zde jsou, a jsou stále zřetelnější. Nikdo nemůže ignorovat skutečnost, že v posledních letech jsme svědky extrémních povětrnostních jevů, častých

¹ UNITED STATES CONFERENCE OF CATHOLIC BISHOPS, Global Climate Change Background, 2019.

² SPECIAL ASSEMBLY FOR THE PAN-AMAZONIAN REGION, Final Document, October 2019, 10: AAS 111 (2019), 1744.

³ SYMPOSIUM OF EPISCOPAL CONFERENCES OF AFRICA AND MADAGASCAR (SECAM), African Climate Dialogues Communiqué, Nairobi, 17 October 2022.

období neobvyklých veder, sucha a dalších nářků země, jež jsou pouze několika hmatatelnými projevy tiché nemoci, která postihuje nás všechny. Pravdou je, že ne všechny katastrofy lze přičítat globální změně klimatu. Nicméně je prokazatelné, že některé klimatické změny vyvolané člověkem, výrazně zvyšují pravděpodobnost extrémních jevů, které jsou stále častější a intenzivnější. Z tohoto důvodu víme, že pokaždé, když se globální teplota zvýší o 0,5 °C, zvýší se v některých oblastech intenzita a četnost silných dešťů a záplav, v jiných zase tíživé sucho, v dalších krajinách několikrát do roka extrémní vlny veder a jinde zase vydatné sněžení.⁴ Jestliže jsme dosud mohli mít vlny veder několikrát do roka, co se stane, pokud se globální teplota zvýší o 1,5 °C, k čemuž se blížíme? Tyto vlny veder budou mnohem častější a intenzivnější. Překročí-li se 2 °C, masy ledovců v Grónsku a velká část Antarktidy zcela roztají⁵, což bude mít nesmírně vážné důsledky pro všechny.

Odpor a zmatek

6. V posledních letech nebyla nouze o jedince, kteří se tato zjištění snažili minimalizovat. Uvádějí údajně solidní vědecké údaje, jako skutečnost, že planeta vždy měla a bude mít období ochlazování a oteplování. Zapomínají však zmínit další relevantní údaj: že to, co v současnosti zažíváme, je neobvyklé zrychlení oteplování, a to takovou rychlostí, že k jeho ověření stačí jedna generace - nikoliv staletí či tisíciletí. Vzestup hladiny moře a tání ledovců může jednotlivce snadno postřehnout během svého života a pravděpodobně již za několik málo let bude muset z tohoto důvodu značná část obyvatelstva přestěhovat své domovy.

⁴ Cfr Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), Climate Change 2021, The Physical Science Basis, Cambridge and New York 2021, B.2.2.

⁵ Cfr Id., *Climate Change 2023, Synthesis Report, Summary for Policymakers*, B.3.2.. Per il Rapporto 2023 si fa riferimento [ahttps://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf](https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf).

7. K zesměšnění těch, kdo mluví o globálním oteplování, se uchyluje ke konstatování, že se pravidelně vyskytují i občasná období extrémních mrazů. Opomíjí se však, že tyto a další mimořádné příznaky nejsou ničím jiným než různými alternativními projevy téže příčiny: globální nerovnováhy, způsobené oteplováním planety. Sucha a záplavy, vysychání jezer, populace smetená tsunami či záplavami mají nakonec stejný původ. Zároveň, hovoříme-li o globálním jevu, nemůžeme jej směřovat s přechodnými a sporadickými událostmi, které jsou z velké části vysvětlitelné lokálními faktory.

8. Nedostatek informací vede k záměně velkoplošných klimatických předpovědí, které zahrnují dlouhá časová období - hovoříme přinejmenším o desetiletích - s meteorologickými předpověďmi, které se mohou týkat nanejvýš několika týdnů. Hovoříme-li o změně klimatu, máme na mysli globální realitu - a neustálé lokální výkyvy - přetrvávající několik desetiletí.

9. Ve snaze zjednodušit realitu se najdou tací, kteří by chtěli odpovědnost svalit na chudé, protože mají mnoho dětí, a dokonce se pokoušejí problém řešit mrzačením žen v méně rozvinutých zemích. Jako obvykle by se mohlo zdát, že za všechno mohou chudí. Skutečnost je však taková, že nízké procento nejbohatší populace planety znečišťuje planetu více než 50% těch nejchudších, a že emise na obyvatele nejbohatších zemí jsou mnohem větší než emise těch nejchudších.⁶ Jak opomenout, že Afrika, kde žije více než polovina nejchudších obyvatel světa, je zodpovědná pouze za minimální část historických emisí?

⁶ Cf. UNITED NATIONS ENVIRONMENT PROGRAM, The Emissions Gap Report 2022: <https://www.unep.org/resources/emissions-gap-report-2022>.

10. Často se říká, že snaha o zmírnění klimatických změn omezením využívání fosilních paliv a rozvojem čistších zdrojů energie povede ke snížení počtu pracovních míst. To, k čemu dochází je, že miliony lidí přicházejí o práci v důsledku různých dopadů klimatických změn: stoupající hladina moří, sucho a mnoho dalších jevů, které zasahují planetu a připravilo, lidi o práci. Naopak přechod k obnovitelným formám energie, který je správně řízen, stejně jako úsilí o přizpůsobení se škodám způsobeným změnou klimatu, jsou schopny vytvořit nespočet pracovních míst v různých odvětvích. Je proto nezbytné, aby se tím politici a podnikatelé neprodleně zabývali.

Lidské příčiny

11. O lidském - "antropickém" - původu klimatických změn již není možné pochybovat. Podívejme se proč. Koncentrace skleníkových plynů v atmosféře, které způsobují globální oteplování, byla až do devatenáctého století stabilní, pod 300 objemových částí na milion. V polovině tohoto století se však v souvislosti s rozvojem průmyslu začaly emise zvyšovat. V posledních padesáti letech se tento nárůst výrazně zrychlil, jak potvrdila observatoř Mauna Loa, která od roku 1958 provádí denní měření oxidu uhličitého. V době, kdy jsem psal *Laudato Si'*, dosáhly historického maxima - 400 částic na milion - až v červnu 2023 dosáhly hodnoty 423 částic na milion.⁷ Více než 42 % celkových emisí od roku 1850 bylo vyprodukováno po roce 1990.⁸

⁷ •Cf. National Oceanic and Atmospheric Administration, Earth System Research Laboratories, Global Monitoring Laboratory, Trends in Atmospheric Carbon Dioxide: <https://www.gml.noaa.gov/ccgg/trends/>.

⁸ Cf. IPCC, Climate Change 2023, Synthesis Report, Summary for Policymakers, A.1.3

12. Zároveň se potvrdilo, že v posledních padesáti letech teplota rostla nebývalou rychlostí, více než za posledních dva tisíce let. V tomto období byl trend oteplování o 0,15°C za desetiletí, což je dvojnásobek oteplování za posledních 150 let. Od roku 1850 se globální teplota zvýšila o 1,1 °C, což mělo ještě větší dopad na polární oblasti. Při tomto tempu je možné, že už za deset let dosáhneme žádoucího maximálního globálního stropu 1,5°C.⁹ K tomuto nárůstu nedošlo pouze na zemském povrchu, ale také o několik kilometrů výše v atmosféře, na povrchu oceánů a dokonce i v hloubkách stovek metrů. Tím se zvýšilo okyselení moří a snížil se obsah kyslíku v nich. Ledovce ustupují, zmenšuje se sněhová pokrývka a hladina moře stále stoupá.¹⁰

13. Nelze zastírat souvislost těchto globálních klimatických jevů se zrychleným nárůstem emisí skleníkových plynů, zejména od poloviny dvacátého století. Drtivá většina vědců specializujících se na klima tuto korelaci podporuje a jen velmi malé procento z nich se snaží důkazy popřít. Klimatická krize bohužel není zrovna záležitostí, která by zajímala hospodářské velmoci, jejichž zájmem je co největší zisk s minimálními náklady a v co nejkratší době.

14. Nutně musím učinit tato upřesnění, která se mohou zdát samozřejmá, a to z důvodu některých odmítavých a sotva rozumných názorů, s nimiž se setkávám, a to i v katolické církvi. Přesto již nemůžeme pochybovat o tom, že příčinou neobvyklé rychlosti těchto nebezpečných změn je skutečnost, kterou nelze zamlčet: obrovské novoty, spjaté s bezbřehými lidskými zásahy do přírody v posledních dvou stoletích. Přírodní prvky,

⁹ Cf. *ibid.*, B.5.3.

¹⁰ These are data of the IPCC, based on 34,000 studies: INTERGOVERNMENTAL PANEL ON CLIMATE CHANGE (IPCC); cf. Synthesis Report of the Sixth Assessment Report (20/03/2023): AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023 ([ipcc.ch](https://www.ipcc.ch))

kteře typicky způsobují oteplování, jako jsou sopečné erupce a další, nestačí k vysvětlení podílu a rychlosti změn posledních desetiletí.¹¹ Vývoj průměrných povrchových teplot nelze vysvětlit jinak než jako důsledek nárůstu skleníkových plynů.

Škody a rizika

15. Některé důsledky klimatické krize jsou již nevratné, přinejmenším na několik set let, jako například zvýšení globální teploty oceánů, jejich okyselení a úbytek kyslíku. Oceánské vody mají tepelnou setrvačnost a k normalizaci jejich teploty a slanosti jsou zapotřebí staletí, což má vliv na přežití mnoha druhů. Je to jeden z mnoha příznaků toho, že ostatní tvorové tohoto světa přestali být našimi společníky na cestě a stali se naopak našimi oběťmi.

16. Totéž lze říci o procesu, který vede k úbytku kontinentálních ledovců. Tání pólů se nepodaří zvrátit ještě stovky let. Pokud jde o klima, existují faktory, které přetrvávají po dlouhou dobu nezávisle na událostech, které je mohly vyvolat. Z tohoto důvodu už nemůžeme zastavit obrovské škody, které jsme způsobili. Máme sotva čas zabránit ještě tragičtějším škodám.

17. Některé apokalyptické diagnózy se mnohdy jeví jako nerozumné nebo nedostatečně podložené. To by nás však nemělo vést k ignorování reálné možnosti, že se blížíme ke kritickému bodu. Malé změny mohou v důsledku faktorů setrvačnosti způsobit větší, nepředvídané a možná již nevratné změny. To by nakonec urychlilo kaskádu událostí s efektem sněhové koule. V takových

¹¹ Cfr IPCC, *Climate Change 2023, Synthesis Report, Summary for Policymakers*, A.1.2.

případech je vždy pozdě, protože žádný zásah nedokáže jednou započatý proces zastavit. Není cesty zpět. Na základě současných podmínek nemůžeme s jistotou tvrdit, že k tomu všemu dojde. Jisté však je, že to i nadále je možné, vezmeme-li v úvahu již probíhající jevy, které "senzibilizují" klima, jako je zmenšování ledových příkrovů, změny oceánských proudů, odlesňování tropických deštných pralesů a tání permafrostu v Rusku.¹²

18. V důsledku toho je naléhavě zapotřebí širšího vidění, které nám umožní nejen vážit si zázraků pokroku, ale také věnovat vážnou pozornost dalším dopadům, které byly před sto lety pravděpodobně nepředstavitelné. Nežádá se od nás nic jiného než určitá odpovědnost za dědictví, které po sobě zanecháme, až jednou odejdeme z tohoto světa.

19. Závěrem můžeme dodat, že pandemie Covid-19 poukázala na úzký vztah lidského života k životu ostatních živých bytostí a k přírodnímu prostředí. Zvláštním způsobem však potvrdila, že to, co se děje v jedné části světa, má dopady na celou planetu. To mi umožňuje zopakovat dvě přesvědčení, která stále opakují: „vše je vzájemně propojeno“ a „nikdo se nezachrání sám“.

2. ROSTOUCÍ TECHNOKRATICKÉ PARADIGMA

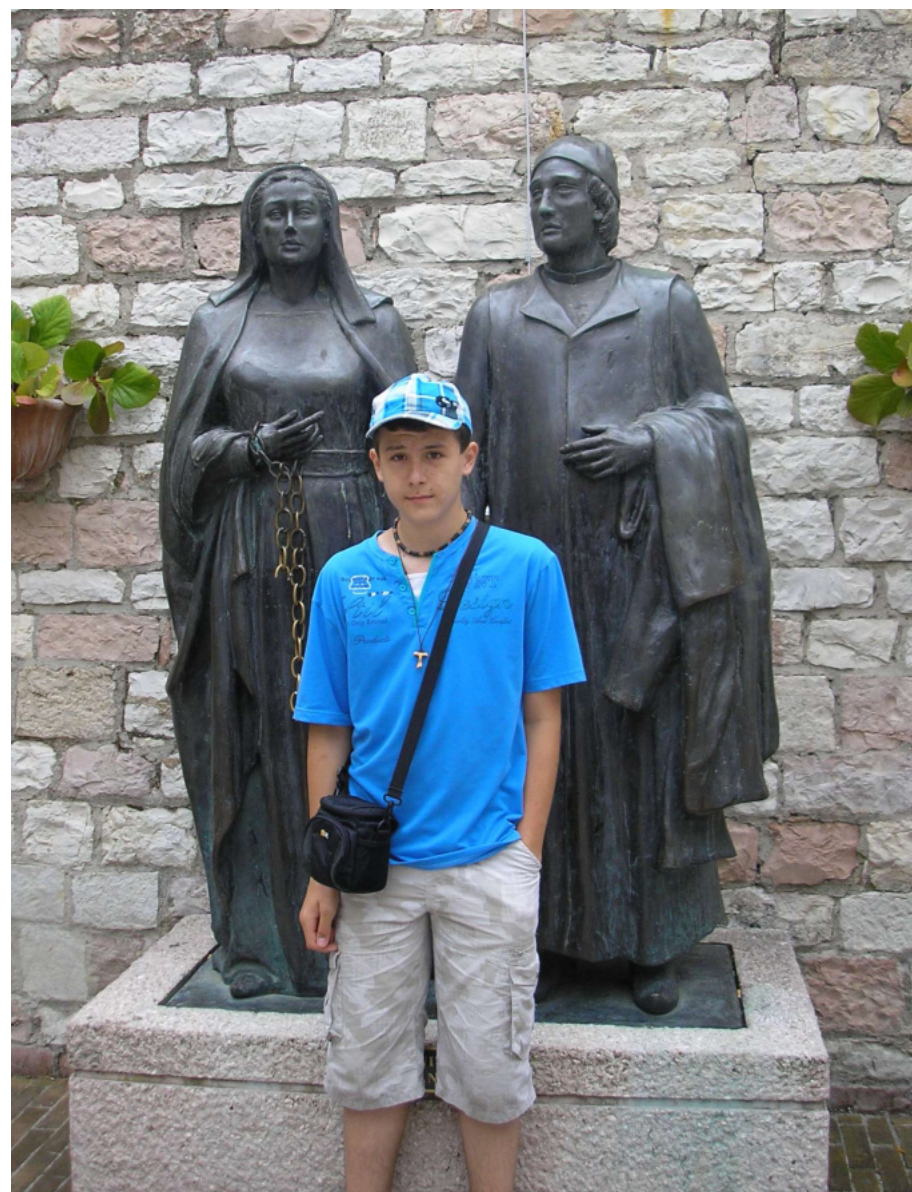
20. V *Laudato Si'* jsem nabídl krátké vysvětlení technokratického paradigmatu, které je základem současného procesu úpadku životního prostředí. Jedná se o "určitý způsob chápání lidského života a činnosti, který se zvrhl, a který je v rozporu s realitou až do té

¹² Cfr *ibid.*

míry, že ji ničí".¹³ V podstatě spočívá ve smýšlení, "jako by realita, dobro a pravda spontánně vyplývaly ze samotné moci technologie a ekonomiky"¹⁴. V důsledku toho se logicky „odtud snadno přechází k ideji nekonečného či neomezeného růstu, která tolik nadchla ekonomy, finančníky finanční a technologické odborníky".¹⁵

21. V posledních letech jsme mohli tuto diagnózu potvrdit, když jsme byli současně svědky nového rozvinutí výše uvedeného paradigmatu. Umělá inteligence a nejnovější technologické inovace vycházejí z představy lidské bytosti bez hranic, jejíž schopnosti a možnosti lze díky technologiím donekonečna rozšiřovat. Takto se technokratické paradigma obludně živí samo sobou.

22. Přírodní zdroje, nezbytné pro technologii, jako je lithium, křemík a mnohé další, nejsou bezpochyby neomezené, nicméně větším problémem je ideologie, která je základem posedlosti: nade všechno myslitelné zvýšit moc člověka, pro níž je nelidská

realita pouhým zdrojem, který má k dispozici. Vše, co existuje, přestává být darem, za který bychom měli být vděční, vážit si ho a ctít, a stává se otrokem, obětí jakéhokoli rozmaru lidské mysli a jejích schopností.

23. Je mrazivé si uvědomit, že schopnosti rozšířené technologií dávají „těm, kdo mají znalosti a zejména ekonomické zdroje k jejich využití, impozantní nadvládu nad celým lidským rodem a celým světem. Ještě nikdy nemělo lidstvo takovou moc nad sebou sama a nic nezaručuje, že ji využije moudře, zvláště když uvážíme, k čemu slouží ... V jakých rukou tato moc je a v jakých může skončit? Je strašně riskantní, aby dlela v malé části lidstva".¹⁶

¹³ Lett. enc. *Laudato si'* (24 maggio 2015), 101: AAS 107 (2015), 887.

¹⁴ Ibid., 105: AAS 107 (2015), 889.

¹⁵ Ibid., 106: AAS 107 (2015), 890.

¹⁶ Ibid., 104: AAS 107 (2015), 888-889.

Přehodnocení našeho využívání moci

24. Ne každé zvýšení moci je pro lidstvo pokrokem. Stačí si vzpomenout na "obdivuhodné" technologie, které byly použity k decimování obyvatelstva, shazování atomových bomb a vyhlazování etnických skupin. Byly historické okamžiky, kdy nás obdiv k pokroku zaslepil před hrůzou jeho důsledků. Toto riziko je však stále přítomné, neboť "obrovský technologický rozvoj nebyl doprovázen rozvojem člověka, pokud jde o odpovědnost, hodnoty a svědomí...". Stojí nahý a vydaný své stále rostoucí moci, aniž by měl nástroje k jejímu ovládnutí. Může mít k dispozici povrchní mechanismy, ale můžeme právem konstatovat, že mu schází stejně pevná odpovídající etika, kultura a spiritualita, které mu reálně stanoví hranici a udrží jej v mezích jasné sebevlády".¹⁷ Není divu, že tak velká moc v takových rukou je schopna ničit život, zatímco mentalita vlastní technokratickému paradigmatu nás zaslepuje a nedovoluje nám vidět tento nesmírně závažný problém současného lidstva.

25. Na rozdíl od tohoto technokratického paradigmatu říkáme, že svět, který nás obklopuje, není předmětem vykořisťování, bezuzdného využívání a neomezených ambicí. Nemůžeme ani tvrdit, že příroda je pouhým "prostředím", v němž rozvíjíme svůj život a své projekty. Vždyť "jsme součástí přírody, jsme do ní začleněni, a tudíž jí prodchnuti",¹⁸ proto "svět nevnímáme zvenčí, ale zevnitř".¹⁹

¹⁷ *Ibid.*, 105: *AAS* 107 (2015), 889.

¹⁸ *Ibid.*, 139: *AAS* 107 (2015), 903.

¹⁹ [19] *Ibid.*, 220: *AAS* 107 (2015), 934.

26. To vylučuje představu, že člověk je cizí, cizorodý prvek, který je schopen prostředí pouze škodit. Musí být vnímán jako součást přírody. Lidský život, inteligence a svoboda jsou začleněny přírodě, která obohacuje naši planetu a jsou součástí jejich vnitřních sil a její rovnováhy.

27. Proto je zdravé prostředí také výsledkem interakce člověka s životním prostředím, jak je tomu v domorodých kulturách a jak tomu bylo po staletí v různých oblastech Země. Lidská uskupení často "tvořila" životní prostředí,²⁰ jistým způsobem ho přetvářela, aniž by ho zničila nebo ohrozila. Velkým současným problémem je, že technokratické paradigma tento zdravý a harmonický vztah zničilo. Nicméně, nezbytné překonání tohoto paradigmatu, tolik škodlivého a destruktivního, nespočívá v popření lidské bytosti, ale zahrnuje interakci přírodních systémů "se systémy sociálními".²¹

28. Všichni se musíme znovu zamyslet nad otázkou lidské moci, nad jejím významem a jejími hranicemi. Naše moc totiž během několika mála desetiletí freneticky vzrostla. Dosáhli jsme impozantních a překvapivých technologických pokroků a neuvědomili jsme si, že jsme se současně stali vysoce nebezpečnými, schopnými ohrozit životy mnoha bytostí i naše vlastní přežití. Dnes lze se Solověvovou ironií opakovat: "Věk, tak pokročilý, že mu dokonce připadl úděl být poslední".²² Potřebujeme jasnozřivost a upřímnost, abychom včas rozpoznali, že naše moc a pokrok, jež vytváříme, se obracejí proti nám samotným.²³

²⁰ Cfr S. Sörlin – P. Warde, *Making the Environment Historical. An Introduction*, in *idem, Nature's End: History and the Environment*, Basingstoke – New York 2009, 1-23.

²¹ Lett. enc. *Laudato si'* (24 maggio 2015), 139: *AAS* 107 (2015), 903.

²² V. Solov'ev, *I tre dialoghi e il racconto dell'Anticristo*, Bologna 2021, 256.

²³ Cfr S. Paolo VI, *Discorso alla FAO nel suo 25° anniversario* (16 novembre 1970), 4: *AAS* 62 (1970), 833.

Etický osten

29. Etický úpadek skutečné moci je maskován *marketingem* a falešnou informací, užitečnými mechanismy v rukou toho, kdo má větší zdroje, aby skrze ně ovlivňoval veřejné mínění. Pomocí těchto mechanismů se vždy, když se plánuje uskutečnit projekt, který zahrnuje významné změny životního prostředí nebo vysokou míru znečištění, vzbuzují naděje obyvatel dané oblasti tím, že se mluví o iluzorním místním rozvoji, který přinese nebo o možnostech ekonomiky, zaměstnanosti a lidského rozvoje, jenž přinese jejich dětem. Ve skutečnosti však opravdový zájem o budoucnost těchto lidí chybí, protože jim není jasně řečeno, že v důsledku takového projektu zůstanou zpustošená země, mnohem horší podmínky k životu a prosperitě, zdevastovaná a méně obyvatelná krajina bez života, bez radostného a nadějného soužití; a to nehledě na globální škody, které nakonec ohrozí mnoho dalších.

30. Stačí vzpomenout chvilkové nadšení, vyvolané penězi, získanými výměnou za uložení jaderného odpadu na určitém místě. Dům, koupený za tyto peníze, se proměnil v hrob kvůli nemocem jež odpad vyvolal. A to neříkám pohnut přebujelou fantazií, ale na základě toho, co jsme prožili. Dalo by se říci, že toto je extrémní příklad, ale nelze mluvit o "menších" škodách, neboť právě hromadění mnoha škod považovaných za únosné nás přivedlo do situace, v níž se nyní nacházíme.

31. Tato situace nesouvisí pouze s fyzikou nebo biologií, ale také s ekonomikou a způsobem, jakým ji pojmáme. Logika maximálního zisku za minimální náklady, maskovaná racionalitou, pokrokem a iluzorními sliby, znemožňuje jakoukoli upřímnou starost o náš společný domov a skutečný zájem o pomoc chudým a potřebným, naši

společností vyloučeným. V posledních letech si můžeme všimnout, že ohromeni a nadšeni sliby tolika falešných proroků, sami chudí občas propadají iluzi světa, který se pro ně nebuduje.

32. Mylné představy vznikají také o pojmu tak zvané "meritokracie", který začíná být vnímán jako "zasloužená" lidská moc, které je třeba vše podřídít, nadvláda těch, kteří se narodili s většími možnostmi a výhodami. Zdravý přístup k hodnotě tvrdé práce, rozvíjení přirozených schopností a chvályhodný duch iniciativy je jedna věc, ale pokud se neusiluje o skutečnou rovnost příležitostí, může se "meritokracie" snadno stát zástěnou, která dále upevňuje privilegia několika málo lidí s velkou mocí. Proč by jim podle této zvrácené logiky mělo záležet na škodách způsobených našemu společnému domovu, když se cítí bezpečně chráněni finančními prostředky, které si svými schopnostmi a úsilím vydobyli?

33. Ve vlastním svědomí a s ohledem na děti, které budou platit za škody způsobené jejich jednáním, se nevyhnutelně vynořuje otázka smyslu: "Jaký je smysl mého života? Jaký je smysl mého času na této zemi? A jaký je konečný smysl mojí práce a mého úsilí?".

3. SLABOST MEZINÁRODNÍ POLITIKY

34. Ačkoli se zdá, že "naše vlastní dny vykazují známky určité regrese ... každá nová generace musí převzít zápasy a úspěchy minulých generací a zároveň si klást ještě vyšší cíle. To je cesta. Dobro spolu s láskou, spravedlností a solidaritou

nejsou dosaženy jednou provždy; musí být uskutečňovány každý den".²⁴ Aby došlo k pevnému a trvalému pokroku, trval bych na tom, že "přednost by měly mít mnohostranné dohody mezi státy".²⁵

35. Není užitečné zaměřovat multilateralismus se světovou autoritou soustředěnou v jedné osobě nebo v elitě s nadměrnou mocí: "Hovoříme-li o možnosti určité formy světové autority regulované zákonem, nemusíme nutně myslet na autoritu osobní".²⁶ Mluvíme především o "účinnějších světových organizacích, vybavených pravomocí zajišťovat celosvětové společné dobro, odstranění hladu a chudoby a jistou obranu základních lidských práv".²⁷ Jde o to, aby byly vybaveny skutečnou autoritou tak, aby "zajišťovaly" dosažení určitých základních cílů. Tímto způsobem by mohl vzniknout multilateralismus, který nebude závislý na měnících se politických podmínkách nebo zájmech určité hrstky lidí a bude mít stabilní účinnost.

36. Je nadále politováníhodné, že se promarňují globální krize, které by mohly být příležitostí k prospěšným změnám.²⁸ To se stalo při finanční krizi v letech 2007-2008 a znovu při krizi Covid-19.²⁹ To se stalo v roce 2008. Neboť "skutečné strategie vyvinuté po celém světě v důsledku [těchto krizí] podpořily větší individualismus, menší integraci a větší svobodu pro skutečně mocné, kteří vždy najdou způsob, jak z toho vyváznout bez úhony".³⁰

²⁴ Lett. enc. *Fratelli tutti* (3 ottobre 2020), 11: AAS 112 (2020), 972.

²⁵ *Ibid.*, 174: AAS 112 (2020), 1030..

²⁶ *Ibid.*, 172: AAS 112 (2020), 1029.

²⁷ *Ibid.*

²⁸ Cfr *ibid.*, 170: AAS 112 (2020), 1029.

²⁹ *Ibid.*

³⁰ *Ibid.*, 175: AAS 112 (2020), 1031.

Rekonfigurace multilateralismu

37. Více než záchrana starého multilateralismu se zdá, že současnou výzvou je jeho rekonfigurace a znovuvytvoření s ohledem na novou světovou situaci. Vyzývám vás, abyste uznali, že "mnoho skupin a organizací v rámci občanské společnosti pomáhá kompenzovat nedostatky mezinárodního společenství, jeho nedostatečnou koordinaci ve složitých situacích a jeho nedostatečnou pozornost základním lidským právům".³¹ Například Ottawský proces proti používání, výrobě a produkci protipěchotních min je jedním z příkladů, který ukazuje, jak je občanská společnost se svými organizacemi schopna vytvářet účinnou dynamiku, kterou OSN nemůže. Tímto způsobem se zásada subsidiarity uplatňuje i ve vztahu globální - místní.

38. Ve střednědobém horizontu globalizace podporuje spontánní kulturní výměny, větší vzájemné poznání a procesy integrace národů, které nakonec provokují multilateralismus "zdola", a nikoliv pouze multilateralismus určený mocenskými elitami. Požadavky, které vznikají zdola po celém světě, kde si aktivisté z velmi odlišných zemí vzájemně pomáhají a podporují se, mohou nakonec vyvinout tlak na zdroje moci. Lze doufat, že se tak stane i v souvislosti s klimatickou krizí. Z tohoto důvodu znovu opakují, že "pokud občané nebudou kontrolovat politickou moc - národní, regionální a komunální - nebude možné kontrolovat poškozování životního prostředí".³²

39. Postmoderní kultura vyvolala novou citlivost vůči zranitelnějším a méně mocným. To souvisí s mým naléháním v encyklice *Fratelli tutti* na primát lidské osoby a obranu její důstojnosti mimo všechny okolnosti. Je to další způsob, jak povzbudit multilateralismus v zájmu řešení skutečných problémů lidstva a zajistit přede vším respekt k důstojnosti osob tak, aby etika převážila nad místními nebo kontingentními zájmy.

40. Nejde o to nahradit politiku, ale uznat, že nově vznikající síly nabývají na významu a jsou ve skutečnosti schopny dosáhnout důležitých výsledků při řešení konkrétních problémů, jak některé z nich prokázaly během pandemie. Samotná skutečnost, že odpovědi na problémy mohou přijít z kterékoli země, byť malé, nakonec představuje multilateralismus jako nevyhnutelný proces.

41. Stará diplomacie, rovněž v krizi, nadále ukazuje svůj význam a nezbytnost. Přesto se jí nepodařilo vytvořit model multilaterální diplomacie, který by byl schopen reagovat na nové uspořádání světa; pokud by se však dokázala přetvořit, musí být součástí řešení, protože ani zkušenosti staletí nelze odhodit stranou.

42. Náš svět se stal natolik multipolárním a zároveň natolik složitým, že je zapotřebí jiný rámec pro účinnou spolupráci. Nestačí myslet pouze na rovnováhu sil, ale je třeba také zajistit reakci na nové problémy a reagovat globálními mechanismy na výzvy v oblasti životního prostředí, veřejného zdraví, kultury a sociální oblasti, zejména s cílem upevnit dodržování nejzákladnějších lidských práv, sociálních práv a ochrany našeho společného domova. Jde o vytvoření globálních a účinných pravidel, která mohou umožnit "zajištění" této globální ochrany.

³¹ Lett. enc. *Laudato si'* (24 maggio 2015), 179: *AAS* 107 (2015), 918.

³² *Ibid.*, 167: *AAS* 107 (2015), 914.

43. To vše předpokládá vypracování nového postupu rozhodování a legitimizace těchto rozhodnutí, neboť ten, který byl zaveden před několika desetiletími, není dostatečný a nezdá se ani účinný. V tomto rámci by nutně musely existovat potřebné prostory pro rozhovor, konzultace, arbitráž, řešení konfliktů a dohled a nakonec jakási zvýšená "demokratizace" v globálním kontextu, aby bylo možné vyjádřit a zahrnout různé situace. Už nám nepomůže podporovat instituce, abychom zachovali práva mocnějších, aniž bychom se starali o práva všech.

4. KONFERENCE O KLIMATU: POKROKY A NEÚSPĚCHY

44. Již několik desetiletí se pravidelně scházejí zástupci více než 190 zemí, aby se zabývali otázkou změny klimatu. Na konferenci v Rio de Janeiru v roce 1992 byla přijata Rámcová úmluva OSN o změně klimatu (UNFCCC), smlouva, která vstoupila v platnost po dokončení nezbytné ratifikace ze strany signatářů v roce 1994. Tyto státy se každoročně scházejí na Konferenci smluvních stran (COP), která je nejvyšším rozhodovacím

orgánem. Některé z těchto konferencí byly neúspěšné, jako například ta kodaňská (2009), zatímco jiné umožnily učinit důležité kroky vpřed, jako například COP3 v Kjótu (1997). Její významný protokol stanovil cíl snížit celkové emise skleníkových plynů o 5 % oproti roku 1990. Termín byl stanoven na rok 2012, ale toho se zjevně nepodařilo dosáhnout.

45. Všechny strany se rovněž zavázaly k provádění programů přizpůsobení se změně klimatu, aby se snížily dopady nyní probíhajících změn klimatu. Byla rovněž přijata ustanovení o pomoci na pokrytí nákladů na tato opatření v rozvojových zemích. Protokol skutečně vstoupil v platnost v roce 2005.

46. Poté bylo navrženo vytvoření mechanismu týkajícího se ztrát a škod způsobených změnou klimatu, který uznává jako hlavní odpovědné bohatší země a snaží se kompenzovat ztráty a škody, které změna klimatu způsobuje ve zranitelnějších zemích.

Nešlo ještě o financování "přizpůsobení" těchto zemí, ale o kompenzaci již vzniklých škod. Tato otázka byla předmětem důležitých diskusí na různých konferencích.

47. COP21 v Paříži (2015) představovala další významný okamžik, neboť na jejím základě vznikla dohoda, do níž se zapojili všichni. Vzhledem k tomu, že se nepodařilo splnit dříve stanovené cíle, lze ji považovat za nový začátek. Dohoda vstoupila v platnost 4. listopadu 2016. Ačkoli se jedná o závaznou dohodu, ne všechny její dispozice jsou závazky v užším slova smyslu a některé z nich ponechávají dostatečný prostor pro uvážení. V každém případě, správně řečeno, neexistují žádná ustanovení o sankcích v případě nesplněných závazků ani účinné nástroje k zajištění jejich plnění. V případě rozvojových zemí je rovněž stanovena určitá flexibilita.

48. Pařížská dohoda představuje široký a ambiciózní cíl: udržet nárůst průměrné globální teploty pod 2°C ve srovnání s předindustriální úrovní a s cílem snížit ji na 1,5°C. Stále se pracuje na konsolidaci konkrétních postupů monitorování a na usnadnění obecných kritérií pro porovnání cílů jednotlivých zemí. To ztěžuje dosažení objektivnějšího (kvantitativního) hodnocení skutečných výsledků.

49. Po několika konferencích s mizivými výsledky a po zklamání z COP25 v Madridu (2019) se doufalo, že se tuto setrvačnost podaří zvrátit na COP26 v Glasgow (2021). Jejím výsledkem bylo v podstatě obnovení Pařížské dohody, pozastavené celkovými dopady pandemie. Kromě toho se objevilo množství "doporučení", jejichž skutečný účinek byl jen stěží předvídatelný. Návrhy směřující k zajištění rychlého a účinného přechodu na alternativní a méně znečišťující formy energie nedosáhly žádného pokroku.

50. COP27 v Šarm-aš-Šajchu (2022) byla od počátku ohrožena situací vzniklou invazí na Ukrajinu, která způsobila značnou hospodářskou a energetickou krizi. Spotřeba uhlíku se zvýšila a všichni se snažili mít dostatečné zásoby. Rozvojové země považovaly přístup k energii a perspektivy rozvoje za naléhavou prioritu. Byla zde patrná otevřenost vůči uznání skutečnosti, že spalitelná paliva stále zajišťují 80 % světové energie a že jejich spotřeba stále roste.

51. Tato konference v Egyptě byla dalším příkladem obtížnosti jednání. Lze říci, že alespoň znamenala krok vpřed při konsolidaci systému financování "ztrát a škod" v zemích nejvíce postižených klimatickými katastrofami. Zdálo by se, že tím rozvojové země získaly nový hlas a větší roli. Přesto i zde zůstalo mnoho bodů nepřesných, především konkrétní odpovědnost zemí, které mají přispívat.

52. Dnes můžeme i nadále konstatovat, že "dohody byly špatně prováděny, protože chyběly vhodné mechanismy dohledu, pravidelného přezkumu a sankcí v případě jejich nedodržování. Zásady, které hlásaly, stále čekají na účinné a pružné prostředky praktického provádění".³³ A také, že "mezinárodní jednání nemohou dosáhnout významného pokroku kvůli postojům zemí, které upřednostňují své národní zájmy před globálním společným dobrem. Ti, kdo budou muset nést důsledky toho, co se snažíme skrýt, na toto selhání svědomí a odpovědnosti nezapomenou".³⁴

³³ *Ibid.*, 169: AAS 107 (2015), 915.

³⁴ *Ibid.*, 111: AAS 107 (2015), 982.

5. Co očekávat od COP28 v Dubaji?

53. Spojené arabské emiráty budou hostit příští konferenci smluvních stran (COP28). Jedná se o zemi Perského zálivu, která je známá jako velký vývozcce fosilních paliv, ačkoli významně investuje do obnovitelných zdrojů energie. Plynárenské a ropné společnosti zde mezitím plánují nové projekty s cílem dále zvýšit svou produkci. Tvrdit, že není v co doufat, by bylo sebevražedné, protože by to znamenalo vystavit celé lidstvo, zejména ty nejchudší, nejhorším dopadům klimatických změn.

54. Jsme-li přesvědčeni o schopnosti lidí překonat své malicherné zájmy a uvažovat ve větších souvislostech, můžeme i nadále doufat, že COP28 umožní rozhodné urychlení energetické transformace, přičemž účinné závazky budou podléhat průběžné kontrole. Tato konference může představovat změnu směru a ukázat, že vše, co bylo od roku 1992 vykonáno, bylo ve skutečnosti myšleno vážně a stálo za to, jinak bude velkým zklamáním a ohrozí vše dobré, čeho bylo dosud dosaženo.

55. Navzdory mnoha jednáním a dohodám celosvětové emise nadále rostou. Jistě lze říci, že bez těchto dohod by se zvýšily ještě více. Přesto se v jiných tématech týkajících se životního prostředí, pokud byla vůle, podařilo dosáhnout velmi významných výsledků, jako tomu bylo v případě ochrany ozonové vrstvy. Přesto nezbytný přechod k čistým zdrojům energie, jako je větrná a solární energie, a opuštění fosilních paliv nepostupuje potřebnou rychlostí. V důsledku toho hrozí, že cokoli, co se dělá, bude považováno pouze za trik k odvedení pozornosti.

56. Musíme překonat mentalitu, kdy se tváříme, že nás to zajímá, ale nemáme odvalu k tomu, abychom dosáhli zásadních změn. Víme, že tímto tempem již za několik let překročíme maximální doporučenou hranici 1,5°C a krátce poté dosáhneme dokonce 3°C, přičemž existuje vysoké riziko, že se dostaneme do kritického bodu. I kdybychom tohoto bodu, z něhož není návratu, nedosáhli, je jisté, že důsledky by byly katastrofální a musela by být přijata urychlená opatření s obrovskými náklady a s vážnými a neúnosnými hospodářskými a sociálními dopady. Přestože opatření, která můžeme přijmout nyní, jsou nákladná, náklady budou tím tíživější, čím déle budeme čekat.

57. Považuji za nezbytné trvat na tom, že "hledat pouze technickou nápravu každého ekologického problému, který se objeví, znamená oddělovat to, co je ve skutečnosti vzájemně propojeno, a zastírat skutečné a nejhlubší problémy globálního systému".³⁵ Je pravda, že tváří v tvář zlu, které je v krátkodobém horizontu nezvratné, je třeba vyvinout úsilí o přizpůsobení. Také některé zásahy a technologický pokrok, které umožňují pohlcovat nebo zachycovat emise plynů, se ukázaly jako slibné. Nicméně hrozí, že zůstaneme uvězněni v myšlení lepení a zatírání trhlin, zatímco pod povrchem pokračuje zhoršování stavu, k němuž nadále přispíváme. Domnívat se, že všechny problémy v budoucnu bude možné vyřešit novými technickými zásahy, je forma vražedného pragmatismu, jako když tlačíte sněhovou kouli z kopce.

58. Skončujme jednou provždy s nezodpovědným zesměšňováním, které by tuto problematiku prezentovalo jako něco čistě ekologického, "zeleného", romantického, často předmětem posměchu ekonomických zájmů. Přiznejme si konečně, že jde o lidský a

³⁵ *Ibid.*, 57: AAS 107 (2015), 870.

sociální problém na mnoha úrovních. Z tohoto důvodu vyžaduje zapojení všech. Na konferencích o klimatu přitahují pozornost spíše akce skupin, které jsou negativně vykreslovány jako "radikalizované". Ve skutečnosti však vyplňují prostor, který zůstává prázdný po celé společnosti, jež by měla vyvíjet zdravý "tlak", neboť každá rodina by si měla uvědomit, že v sázce je budoucnost jejich dětí.

59. Pokud existuje upřímný zájem na tom, aby se COP28 stala historickou událostí, která nás jako lidské bytosti ctí a zušlechťuje, pak lze jen doufat v závazné formy energetické transformace, které splňují tři podmínky: aby byly účinné, povinné a snadno kontrolovatelné. A to proto, aby bylo dosaženo začátku nového procesu, který se vyznačuje třemi požadavky: aby byl drastický, intenzivní a počítal s angažovaností všech. To se dosud nestalo a pouze takový proces může umožnit mezinárodní politice obnovit její

důvěryhodnost, neboť pouze tímto konkrétním způsobem bude možné výrazně snížit množství oxidu uhličitého a časem zabránit ještě většímu zlu.

60. Kéž by účastníci konference byli strategy, kteří jsou schopni brát ohled na společné dobro a budoucnost svých dětí více než na krátkodobé zájmy některých zemí či podniků. Kéž tak prokáží ušlechtilost politiky, a ne její ostudu. Mocným mohu jen zopakovat tuto otázku: "Co by kohokoli přimělo k tomu, aby se v této fázi udržel u moci jen proto, aby se na něj vzpomínalo pro jeho neschopnost jednat, když to bylo naléhavé a nezbytné?"³⁶

6. DUCHOVNÍ MOTIVACE

61. V této souvislosti nemohu nepřipomenout katolickým věřícím motivace, které se rodí z jejich víry. K témuž vybízím i své bratry a sestry z jiných náboženství, neboť víme, že autentická víra nejen dodává sílu lidskému srdci, ale také proměňuje život, přetváří naše cíle a osvětluje náš vztah k druhým lidem a k celému stvoření.

Ve světle víry

³⁶ *Ibid.*, 68: AAS 107 (2015), 874.

62. Bible nám říká: "Bůh viděl všechno, co učinil, a bylo to velmi dobré" (Gn 1,31). Jeho je "země se vším, co je na ní" (Dt 10,14). Proto nám říká, že "země se nebude prodávat na věčné časy, neboť země je moje; u mě jste jen cizinci a nájemci" (Lv 25,23). Proto "odpovědnost za Boží zemi znamená, že lidé, obdaření inteligencí, musí respektovat přírodní zákony a křehkou rovnováhu existující mezi tvory tohoto světa".³⁷

63. Zároveň "vesmír jako celek ve všech svých rozmanitých vztazích ukazuje nevyčerpatelné Boží bohatství". Proto, abychom byli moudří, "potřebujeme pochopit rozmanitost věcí v jejich mnohostranných vztazích".³⁸ Na této cestě moudrosti nám není lhostejné, že mizí tolik druhů a že klimatická krize ohrožuje život mnoha dalších bytostí.

64. Ježíš "dokázal ostatní vyzvat, aby byli pozorní ke kráse, která je na světě, protože sám byl v neustálém kontaktu s přírodou a propůjčoval jí přitažlivost plnou lásky a úžasu. Když putoval po zemi, často se zastavoval, aby rozjímal o kráse zaseté jeho Otcem, a vyzýval své učedníky, aby ve věcech vnímali božské poselství".

65. Proto se nám "stvoření tohoto světa již nejeví v pouhém přirozeném hávu, protože Zmrtvýchvstalý je tajemně drží u sebe a směřuje je k plnosti jako k jejich cíli. Samotné polní květiny a ptáci, které lidské oči kontemplovaly a obdivovaly, jsou nyní prodchnuty jeho zářivou přítomností". Jestliže se "vesmír odvíjí v Bohu, který jej zcela naplňuje..., pak lze mystický význam nalézt v listu, v horské stezce, v kapce rosy, ve tváři chudého člověka". Svět zpívá o nekonečné Lásce: jak bychom o něj mohli nepečovat?

Putování ve společenství a oddanosti

³⁷ *Ibid.*, 86: AAS 107 (2015), 881.

³⁸ *Ibid.*, 97: AAS 107 (2015), 886.

66. Bůh nás spojil se všemi svými tvory. Nicméně technokratické paradigma nás může izolovat od světa, který nás obklopuje, a oklamat nás tím, že zapomínáme, že celý svět je "kontaktní zónou".

67. Židovsko-křesťanská vize kosmu hájí jedinečnou a ústřední hodnotu lidské bytosti uprostřed podivuhodného koncertu všech Božích tvorů, ale dnes vidíme, že jsme nuceni si uvědomit, že je možné udržet pouze "situovaný antropocentrismus

". Jinými slovy uznat, že lidský život je bez ostatních tvorů nepochopitelný a neudržitelný. Vždyť "jako součást vesmíru... jsme všichni spojeni neviditelnými pouty a společně tvoříme jakousi univerzální rodinu, vznešené společenství, které nás naplňuje posvátnou, láskyplnou a pokornou úctou".³⁹

68. To není výplodem naší vlastní vůle, jeho původ je jinde, v hlubinách naší bytosti, neboť "Bůh nás spojil se světem kolem nás tak těsně, že můžeme pociťovat vylidňování půdy téměř jako tělesné onemocnění a vymírání druhů jako bolestné znetvoření".⁴⁰ Přestaňme tedy uvažovat o lidech jako o autonomních, všemocných a neomezených bytostech a začněme o sobě přemýšlet jinak, pokorněji, ale plodněji.

69. Prosím všechny, aby doprovázeli tuto pouť smíření se světem, který je naším domovem, a pomáhali ho dělat krásnějším, protože tento závazek souvisí s naší osobní důstojností a nejvyššími hodnotami. Zároveň nemohu popřít, že je třeba být upřímný a uznat, že nejúčinnější řešení nepřinese pouze individuální úsilí, ale především zásadní politická rozhodnutí na národní a mezinárodní úrovni.

70. Nicméně každý malý kousek pomáhá a již zamezení zvýšení globální teploty o desetinu stupně by stačilo ke zmírnění určitého utrpení mnoha lidí. Důležité je však něco méně kvantitativního: je třeba si uvědomit, že bez kulturních změn, bez vyzrání životního stylu a přesvědčení ve společnostech, není trvalých změn a bez osobních změn není kulturních změn.

71. Úsilí domácností o snížení znečištění a odpadu a o uvážlivou spotřebu vytváří novou kulturu. Samotná skutečnost, že se mění osobní, rodinné a komunitní návyky, přispívá k

³⁹ Lett. enc. *Laudato si'* (24 maggio 2015), 89: *AAS* 107 (2015), 883.

⁴⁰ Esort. ap. *Evangeli gaudium* (24 novembre 2013), 215: *AAS* 105 (2013), 1109.

většímu znepokojení nad nenaplněnou odpovědností politických sektorů a rozhořčení nad nezájmem mocných. Uvědomme si tedy, že i když to z kvantitativního hlediska nepřináší bezprostředně znatelný efekt, pomáháme vyvolat rozsáhlé procesy transformace vyvěrající z hloubi společnosti.

72. Uvážíme-li, že emise na jednotlivce ve Spojených státech jsou asi dvakrát vyšší než emise jednotlivců žijících v Číně a asi sedmkrát vyšší než průměr nejchudších zemí,⁴¹ můžeme konstatovat, že rozsáhlá změna nezodpovědného životního stylu spojeného se západním modelem by měla významný dlouhodobý dopad. V důsledku toho bychom spolu s nezbytnými politickými rozhodnutími pokročili na cestě ke skutečné vzájemné péči.

73. "Chvalte Boha" je název tohoto dopisu. Když totiž lidé tvrdí, že zaujímají Boží místo, stávají se svými vlastními největšími nepřáteli.

Dáno v Římě v bazilice svatých Janů v Lateránu
4. října, na svátek svatého Františka z Assisi, v roce 2023,
v jedenáctém roce mého pontifikátu.

Franciscus

Fotogalerie: putování ve šlépějích sv. Františka

– La Verna, Fontecolombo, Valle Santa Reatina, Eremo delle Carceri, Poggio Bustone, Assisi, Greccio

⁴¹ Cfr United Nations Environment Program, *The Emissions Gap Report 2022*: <https://www.unep.org/resources/emissions-gap-report-2022>.

Rozhovor s prezidentem COP28 sultánem Al Džaberem o klimatu

(Andrea Tornielli)

Před týdnem byla zveřejněna exhortace Laudate Deum, která obsahuje papežovu výzvu k reakci na klimatickou krizi. Ve středu 11. října přijal papež na audienci Dr. sultána Al Džabera, ministra průmyslu a pokročilých technologií Spojených arabských emirátů a předsedu COP28: důležitého setkání, které se bude konat v Dubaji od 30. listopadu do 12. prosince a které František označil za rozhodující pro přijetí společných opatření, než bude pozdě. V tomto rozhovoru pro vatikánská média Al Džaber vysvětluje cíle nadcházející COP a komentuje obsah exhortace.

Pane prezidente, můžete stručně nastínit cíle příští konference smluvních stran v Dubaji?

Řídíme se jediným pevným bodem: udržet nárůst teploty v mezích 1,5 stupně Celsia. Již první globální bilance nám ukázala, jak daleko jsme od správného směru. Nyní musíme do roku 2030 dosáhnout snížení emisí o 22 gigatun. Zároveň, jak vidíme každý den ve zprávách, změna klimatu nás již ovlivňuje a my se této změně musíme přizpůsobit. Abychom mohli změnu klimatu řešit, musíme nakonec do centra klimatického procesu postavit lidi a planetu. Tento proces je nezbytný. Předsednictví COP28 vypracovalo svůj akční program se čtyřmi klíčovými pilíři: urychlení spravedlivé a řádné energetické transformace; náprava financování opatření v oblasti klimatu; zaměření na lidi, přírodu, životy a zdroje obživy; a podpora tohoto procesu s plnou inkluzivitou. Nastal čas sjednotit svět a jednat společně, abychom nabídli životaschopná řešení klimatické krize.

Papež František nedávno zveřejnil apoštolskou exhortaci Laudate Deum: volání na poplach, než bude na zvládnutí důsledků klimatické krize pozdě. Co si o tomto dokumentu myslíte vy?

Vítáme papežovu naléhavou výzvu k větší aktivitě v oblasti klimatu. Sdílíme jeho naději, že "COP28 povede k rozhodujícímu urychlení energetické transformace". COP28 bude COP akční. Musí být. Naše předsednictví je plně odhodláno učinit vše pro sjednocení stran, zajištění inkluzivity, dosažení jasných závazků a opatření a realizaci ambiciózních opatření v oblasti klimatu pro lidi na celém světě. Během setkání s Jeho Svatostí jsem zdůraznil, že Spojené arabské emiráty oceňují jeho silnou podporu pozitivním opatřením v oblasti klimatu na podporu lidského pokroku. Do roku 2030 musíme snížit roční emise o 43 %, aby bylo možné udržet nárůst teploty v rámci 1,5 stupně Celsia. Musíme urychleně vybudovat energetický systém bez všech nezpracovaných fosilních paliv, včetně uhlí, a zároveň komplexně dekarbonizovat energie, které používáme dnes. Potřebujeme rychlou, spravedlivou a rovnou energetickou transformaci, která nenechá nikoho pozadu, zejména 800 milionů lidí, kteří dnes nemají přístup k energii. A bylo by nezodpovědné odpojit současný energetický systém dříve, než vybudujeme nový. Musíme se zaměřit na emise bez ohledu na jejich zdroj a musíme uznat, že v dohledné budoucnosti bude v energetickém mixu mnoho paliv. Musíme tento mix vyvážit a snížit emise dnes používaných energií. Snižujeme emise, nikoli pokrok. Klíčovým bodem bude hmatatelný pokrok, který posune ukazatel v reálném světě, spolu s ambiciózním vyjednaným

výsledkem. Proto jsem požádal ropné a plynárenské společnosti, aby do roku 2030 snížily emise metanu a spalování na nulu a do roku 2050 se přizpůsobily uhlíkové neutralitě. Zároveň potřebujeme, aby všechna odvětví s vysokými emisemi urychlila přechod a emise eliminovala. A potřebujeme, aby vlády zavedly chytré politiky pro rozšíření a komercializaci řešení, včetně vodíkových technologií a technologií zachycování uhlíku.

Papež František ve své exhortaci stručně shrnuje historii konferencí COP a neskrývá zklamání z toho, že přijaté závazky nebyly splněny a škodlivé emise nadále rostou. Jak může COP28 tento vývoj změnit?

COP28 se snaží tento kurz napravit tím, že sliby promění v projekty, trendy v transformace a dohody v činy. Zahájili jsme akční program s ambiciózními, ale dosažitelnými výzvami k akci pro všechny. Papež má naprostou pravdu v tom, že minulé sliby nebyly splněny a že je to zklamání. Potřebujeme, aby všechny strany splnily své sliby, včetně druhého a ambicióznějšího refinancování Zeleného klimatického fondu a 100 miliard dolarů ročně na financování opatření v oblasti klimatu, které byly slíbeny před více než 10 lety. Financování je klíčem, který může uvolnit současnou patovou situaci.

Papež František lituje, že chybí mezinárodní organizace, které by sloužily všem zemím - nejen těm největším a ekonomicky nejrozvinutějším - a které by zajistily, že závazky přijaté na COP budou v různých zemích plněny. Vyzývá k novému "multilateralismu zdola". Co je třeba udělat, aby se tato cesta stala skutečností?

Transparentnost a odpovědnost jsou základem úspěšných opatření v oblasti klimatu. Předsednictví COP28 vyzvalo všechny strany, aby před COP28 aktualizovaly své vnitrostátně stanovené příspěvky a usilovaly o co nejambicióznější cíle. Současně se snažíme zapojit všechny a učinit z COP28 konferenci s nejširší účastí v historii. Uskutečnění našich společných klimatických ambicí bude vyžadovat opatření na všech úrovních společnosti a my podnikáme kroky, abychom umožnili účast všech skupin. Patří mezi ně mimo jiné podpora největšího programu delegátů z řad mládeže, 1 000 starostů, 200 startupů v oblasti klimatických technologií a také zajištění prostor a pavilonů pro všechny skupiny, včetně věřících, původních obyvatel a žen.

Papež František ve své exhortaci Laudate Deum uvádí, že správně řízený ekologický přechod na obnovitelné zdroje vytváří pracovní místa. Jak hodlají tento přechod řešit Spojené arabské emiráty, jejichž ekonomika je z velké části závislá na fosilních palivech?

Nejprve bych rád opravil tento mylný dojem. SAE jsou zemí, která zažívá energetický přechod již téměř 20 let. Naše vedení vnímá energetickou transformaci jako příležitost k vybudování ekonomické odolnosti a příspěví ke globální výzvě, která se týká nás všech. V současné době pochází více než 70 % HDP SAE z odvětví mimo ropný průmysl, přičemž toto procento se každoročně zvyšuje, protože Emiráty pokračují v diverzifikaci prostřednictvím dalších odvětví. Jsme si dobře vědomi toho, že přechod vytváří pracovní místa, protože jsme to přímo zažili. Například společnost Masdar patří k největším společnostem v oblasti obnovitelných zdrojů energie na světě a jejím cílem je do roku 2030 pětinasobně zvýšit celosvětový podíl čisté energie na 100 GW. SAE jsou také na šestém místě na světě ve využívání solární energie na obyvatele. SAE investovaly 50

miliard dolarů do obnovitelných zdrojů energie v 70 zemích a zavázaly se v příštím desetiletí investovat více než 50 miliard dolarů doma i v zahraničí. Právě k takovému cíli vybízíme celý svět, aby urychlil spravedlivou a spořádanou energetickou transformaci a neztratil ze zřetele hranici 1,5 stupně Celsia. SAE dosáhly pokroku díky upřímnému partnerství s podobně smýšlejícími partnery po celém světě. Úlohy hostitele konference smluvních stran se ujímáme s velkou odpovědností, hlubokým smyslem pro pokoru a jasným pocitem naléhavosti. Jsme odhodláni zajistit, aby COP28 byla platformou, která prostřednictvím spolupráce podporuje pokrok.

Setkání papeže Františka s dětmi

Tisíce dívek a chlapců ze čtyřiaosmdesáti zemí celého světa zaplnily v pondělí odpoledne vatikánskou aulu Pavla VI., aby se setkaly s papežem Františkem v rámci akce nazvané Učme se od dětí, kterou zaštiťuje Dikasterium pro kulturu a vzdělávání. Očekávám vás, abych se od vás něco naučil, pozval je papež 1. října, když se při polední modlitbě objevil v okně Apoštolského paláce s pěti malými zástupci všech kontinentů.

V krátké úvodní promluvě se papež dětem svěřil, že při každém setkání s nejmladší generací se něčemu novému naučí: „Například mi připomínáte, jak je život krásný ve své jednoduchosti, a také mě učíte, jak je krásné být spolu! To jsou dva velké dary, které nám Bůh dal: žít a prostě umět být spolu. (...) Vaše přítomnost zde je znamením, které míří přímo k srdcím nás, dospělých, a my, dospělí, máme následovat vaši spontánnost a naslouchat vašemu poselství“.

Poté se papež František dotkl mnoha témat, když odpovídal na otázky dětí, týkající se překvapivě především situace ve válčícím světě. Rania, dívka palestinského původu, vznesla otázku: „Pokud začne třetí světová válka, mír se už nikdy nevrátí?“ „Položila jsi otázku, která se dotýká tvé země“, odpověděl papež František. „Válka už vypukla na celém světě, nejen v Palestině. Válka je zlá a bere nám mír a život. Musíme pracovat pro mír“, dodal a požádal děti, aby s ním toto předsevzetí opakovaly a mlčky pozdravily rukou Raniu a všechny obyvatele její vlasti.

Mír je krásný. Ale jak se mír vytváří? To byla otázka ukrajinského chlapce Ivana. Jak nastolit mír? Těžká otázka, odpověděl František, snadnější je říci, jak se dělá válka, protože tu působí nenávist s pomstou, ubližování druhému. „Neexistuje žádná metoda, jak se naučit dělat mír. Existuje gesto: ruka podaná na znamení přátelství, vždy se snažit zapojit druhé lidi, aby šli stejnou cestou. Mír se uzavírá srdcem a podanou rukou“.

Od syrského dítěte zazněla přímá otázka: Proč ve válce zabíjejí děti a nikdo je nebrání? Zabíjení dětí je krutost, odpověděl papež a požádal o minutu ticha za všechny zabitě děti. Je to nespravedlnost, válka je krutá a kdo za to platí? Nevinné děti, dodal a vyzval všechny k modlitbě Otčenáš.

Nechyběly ani otázky týkající se péče o stvoření a plýtvání potravinami, což jsou témata blízká srdci papeže Františka. Na otázku Isadory z Brazílie, zda mohou děti zachránit Zemi, papež odpověděl: Děti mohou zachránit Zemi, protože jste prosté a chápete, že ničit Zemi znamená ničit sebe sama. Země nám dává vše, co potřebujeme k životu.

Mám velké obavy o přírodu, odpověděl pak papež na další otázku: Vezměte si, že na severním pólu taje led. Moře stoupají, fauna a ryby v mořích jsou zničené, proto mám obavy. Všichni bychom měli být znepokojeni.

A na otázku Luxelle, africké dívky, která se ho zeptala: Proč je takové horko, i když je podzim?, František odpověděl: To je velmi důležitá otázka. Lidé nepečují o stvoření a příroda se bouří. Musíme se naučit stvoření střežit a neznečišťovat ho.

Salma, devítiletá dívka z Ghany, pak položila otázku: Jak můžeme zabránit plýtvání? Každý z nás se musí naučit neplýtvat jídlem, řekl papež a vyzval děti: „Pokud v poledne něco zbude, snězte to večer, ale nevyhazujte to. Plýtvání jídlem je ošklivý hřích“.

O čem papež sní? Kdo jsou papežovi přátelé? Nakonec nebyla nouze ani o zvědavé otázky, na které papež pobaveně odpovídal, například když se ho Massimo z Říma zeptal: O čem se vám v noci zdá?: Nevím, o čem se mi v noci zdá, protože spím. Papež odpověděl bez zaváhání, čímž vzbudil smích a potlesk celé auly Pavla VI. Někdy, vysvětlil, se mi zdají sny, které jsou vzpomínkou na mé mládí, na dobu, kdy jsem byl dítětem, ale většinu času spím. Snění je krásné, když člověk sní, má v sobě něco ze života.

Jak se uklidňujete, když se rozčílíte? zněla otázka Sophie z Filipín. Někdy se rozčílím, ale nekoušu, odpověděl František a dal dětem radu: Když se rozčílíte, než odpovíte, vypijte sklenici vody. Nakonec na otázku, kdo jsou jeho přátelé, papež odpověděl: Moji přátelé jsou lidé, kteří žijí se mnou, doma. Mám mnoho přátel mimo domov, v některých farnostech, a také někteří kardinálové jsou mými přáteli. Mám milost mít přátele, a to je milost od Boha, protože člověk, který nemá přátele, je smutný člověk.

Kéž se dospělí od dětí naučí péči o společný domov

František podepsal předmluvu ke knize italského kněze, otce Enza Fortunata, a italského novináře Alda Cagnoliho „Dětská encyklika. Převýchova dospělých“, která bude představena v neděli 29. října v Římě. Svazek věnovaný dětem, ale určený i dospělým, se zabývá tématem ekologie a významem péče o planetu a stvoření.

Od první velké konference OSN o životním prostředí člověka, která se konala 5. června 1972 ve Stockholmu, uplynulo více než padesát let. Toto setkání představovalo počátek cesty, která vedla mezinárodní společenství k diskusi na téma péče o společný domov. Tak se toto datum, 5. červen, stalo dnešním Světovým dnem životního prostředí. Nezapomínám, když jsem se v roce 2014 na pozvání Evropského parlamentu setkal s ministryní životního prostředí Ségolène Royalovou. S tou jsem hovořil o tom, co píšu o životním prostředí, a o projektu společné práce s vědci a teology. Prosím, vydejte to ještě před pařížskou konferencí o klimatu, byla slova paní ministryně. A skutečně, rok 2015 byl rokem vydání encykliky *Laudato si'*.

Ale po Paříži se bohužel věci nevyvíjely tak, jak jsem doufal, a to mě nadále znepokojuje. K tématu jsem se vrátil v roce 2020, kdy jsem vydal dokument *Querida Amazonia*. Vždy jsem si myslel, že ekologická krize je druhou stranou sociální, kulturní a duchovní krize modernity. Je-li ekologická krize vyústěním nebo projevem etické, kulturní a duchovní krize modernity, nemůžeme si namlouvat, že můžeme uzdravit náš vztah k přírodě a životnímu prostředí, aniž bychom uzdravili všechny základní lidské vztahy (*Laudato si'*, 119).

Ekologie a bratrství se ubírají stejnou cestou: chceme-li účinně řešit problém péče o naši planetu, musíme nejprve dospět k obrácení srdce. V této souvislosti rád připomínám citát Konrada Adenauera z roku 1952: „Budoucnost Západu neohrožuje ani tak politické napětí, jako spíše nebezpečí zmasovění, uniformity myšlení a cítění, zkrátka celý životní systém, útěk od zodpovědnosti, kdy jedinou starostí je vlastní já.“

Fenomén klimatických změn nám neodbytně připomíná naši odpovědnost: postihuje zejména ty nejchudší a nejzranitelnější, ty, kteří se na jeho rozvoji podíleli nejméně. Je to prvořadě otázka spravedlnosti a poté solidarity. Klimatické změny nám také připomínají, že je třeba založit naši činnost na odpovědné spolupráci všech: náš svět je nyní příliš vzájemně závislý a nemůže si dovolit být rozdělen na bloky zemí, které prosazují své vlastní zájmy izolovaným nebo neudržitelným způsobem. Dnes je třeba, aby celé mezinárodní společenství upřednostnilo provádění kolegiálních, solidárních a do budoucna

zaměřených opatření (Poselství předsedovi COP26, 29. října 2021) a znovu si uvědomilo velikost, naléhavost a krásu výzvy, která před námi stojí (Laudato si', 15).

Je to veliká, naléhavá a krásná výzva, která vyžaduje soudržnou a proaktivní dynamiku. Veliká a náročná výzva, protože vyžaduje změnu kurzu, rozhodnou změnu současného modelu spotřeby a výroby, který je příliš často prodchnut kulturou lhostejnosti a odpisu, jak životního prostředí, tak lidí. Nedávno jsme byli svědky neuvěřitelné záchranné akce čtyř kolumbijských dětí, které se ztratily v džungli a byly objeveny po čtyřiceti dnech pátrání. Zachránily se díky své síle, díky své schopnosti žít, kterou my dospělí často podceňujeme, a díky cennému učení jejich babičky z matčiny strany, díky tomuto nepostradatelnému dědictví mezi generacemi, které by se mělo pěstovat a střežit s větším vědomím. Mimo jiné tuto záchrannou akci provedla armáda, a jsem rád, že v tomto případě byly ozbrojené síly nasazeny do jiných než válečných akcí.

Ale zázraky se dějí tam, kde toto pouto předků mezi generacemi stále existuje, a to konkrétně, a ještě významněji, mezi prarodiči a vnoučaty, v tomto případě v jiné než západní kultuře. Je proto nutné urychlit tuto změnu kurzu ve prospěch kultury péče o děti, která staví do centra lidskou důstojnost a společné dobro a je živena oním spojenectvím mezi lidmi a prostředím, které musí odrážet tvůrčí lásku Boha, od něhož pocházíme a k němuž směřujeme (Benedikt XVI., Caritas in veritate, 50).

Je také zapotřebí symbolického předání štafety dětem. Je potřeba pečovat o společný domov této naší zneužívané planety s více či méně závažnou spoluodpovědností nás všech. Pouze tento obrat paradigmatu, kdy děti učí a senzibilizují dospělé, může přinést skutečnou naději na změnu. Děti střeží smysl pro krásu, který je stále ještě neporušený. Nechte je k nám promlouvat. A stejně jako ony naslouchají svým prarodičům, snažme se my naslouchat jim. Neberme příští generaci naději v lepší budoucnost. Milé děti, objímám vás a buďte si jisté, že váš papež a „dědeček“ udělá vše pro to, abyste žily v krásném a dobrém světě. Ať vás na této cestě provází svatý František, krásný a povzbudivý příklad. On, který byl pozorným posluchačem radostné zvěsti.

"Pojezu do Dubaje na konferenci COP 28"

Pro papeže Františka je celosvětová eskalace války, která vypukla v Izraeli a Palestině, "možná", ale doufá, že k ní nedojde, a věří v "lidskou moudrost". Řekl to v dlouhém rozhovoru s ředitelem Tg1 Gianem Marcem Chioccim, který byl odvysílán ve středu 1. listopadu večer na stanici RaiUno.

K dění na Blízkém východě papež řekl: "Každá válka je porážkou. Válkou se nic nevyřeší. Nic. Vše se získává mírem, dialogem. Vstoupili do kibuců, vzali rukojmí. Někoho zabili. A pak přišla reakce. Izraelci šli odvést zpět ty rukojmí, zachránit je. Ve válce jedna facka provokuje druhou. Jedna tvrdá a druhá ještě tvrdší, a tak to jde dál. Válka je porážka. Cítil jsem to jako další porážku. Dva národy musí žít spolu. S tím

moudrým řešením: dva národy dva státy. Dohoda z Osla: dva dobře ohraničené státy a Jeruzalém se zvláštním statusem".

František připomněl modlitbu za mír z minulého týdne a zopakoval, že svět prochází "velmi temnou hodinou. Není schopen jasně uvažovat a k té nejtemnější hodině bych dodal: ještě jedna porážka. Je to tak od poslední světové války, od roku 45 až do současnosti, jedna porážka za druhou, protože války nepřestaly. Největším problémem je však stále zbrojní průmysl. Člověk, který rozumí investicím a kterého jsem potkal na jednom setkání, mi řekl, že dnes jsou investice, které přinášejí největší výnosy, právě ty do továren na zbraně".

Papež řekl, že se každý den telefonicky ozývají řeholníci, kteří jsou v Gaze. "Egyptský vikář, otec Yussuf, volám mu každý den a on mi říká: "ale to je hrozné, teď naposledy bombardovali nemocnici, ale nás ve farnosti respektují, ve farnosti máme 563 lidí, sami křesťané a také někteří muslimové. Nemocné děti, o které se starají sestry Matky Terezy'. V této malé farnosti je 563 lidí. Každý den se je snažím doprovázet. V současné době, díky Bohu, izraelské síly tuto farnost respektují".

"Vzpomínám si," řekl papež, "na velmi těžký okamžik na začátku mého pontifikátu, kdy v Sýrii vypukla tak silná válka a já jsem vykonal modlitební akt na náměstí, kde se modlili křesťané a také muslimové, kteří si přinesli koberec, aby se pomodlili. To byl velmi těžký okamžik. Pro mě je to špatná věc, ale pak, to se neříká hezky, člověk si zvykne, bohužel si zvykne. My si na to zvykat nesmíme".

A na téma možné eskalace světové situace upozorňuje: "Byl by to konec mnoha věcí a mnoha životů. Myslím, že lidská moudrost tyto věci zastaví. Ano, je tu ta možnost, ale ... a

nás se tato válka dotýká kvůli tomu, co znamená Izrael, Palestina, Svatá země, Jeruzalém, ale dotýká se nás i Ukrajina, protože je blízko. Ale je mnoho dalších válek, které se nás nedotýkají: Kivu, Jemen, Myanmar s Rohingy, kteří jsou mučedníky. Svět je ve válce, ale stojí za ní zbrojní průmysl". František hovoří také o antisemitismu, který "bohužel zůstává skrytý. Vidíte ho, například mladí lidé, kteří tu a tam něco dělají. Je pravda, že v tomto případě je to velmi velké, ale vždycky je tu něco antisemitismu a ne vždycky stačí podívat se na holocaust, který udělali za druhé světové války, těch 6 milionů zabitých, zotročených, a to nepominulo. Bohužel to neminulo. Nevím, jak to vysvětlit, a nemám vysvětlení, je fakt, že to vidím a nelíbí se mi to".

Na otázku ohledně ukrajinské reakce na mírové iniciativy Svatého stolce František odpověděl: "Myslím na ukrajinský lid, nesmíme ho dnes soudit. Ukrajinský lid je národ mučedníků, za Stalina zažil pronásledování, velmi silné. Je to lid mučedníků. Četl jsem o tom knihu vzpomínek a to mučednictví bylo strašné, Sibiř..... to byl národ, který tolik trpěl, a teď cokoli je nutí to znovu prožívat, já je chápu a přijal jsem prezidenta Zelenského, chápu, ale potřebujeme mír. Přestaňte! Zastavte se na chvíli a hledejte mírovou dohodu, dohody jsou skutečným řešením. Pro obě strany."

Papež připomíná: "Druhý den války na Ukrajině jsem šel na ruské velvyslanectví, cítil jsem, že tam musím jít, a řekl jsem, že jsem ochoten jít za Putinem, pokud to pomůže. Velvyslanec byl dobrý, teď skončil, úředník z Ruska. A od té chvíle jsem měl s ruskou ambasádou dobrý dialog. Když jsem předložil seznam vězňů, tak jsem tam šel a oni je propustili, dokonce propustili i některé z Azova. Zkrátka velvyslanectví si vedlo velmi dobře, když osvobozovalo lidi, kteří mohli být osvobozeni. Ale tím dialog skončil. Tehdy mi Lavrov napsal: 'Děkuji, jestli chcete přijet, ale není to nutné. Chtěl jsem jít k oběma stranám'".

"Jsem synem migrantů," řekl papež, "ale v Argentině je nás tuším 46 milionů a původních obyvatel je jen 6 milionů, ne více. Všichni ostatní jsou migranti. Je to skutečně země migrantů: Italové, Španělé, Ukrajinci, Rusové Blízký východ všichni. Mnoho jich je z Blízkého východu, například v Argentině jim říkáme Turci, protože přišli s tureckými pasy z velké Osmanské říše - já jsem zvyklý žít v zemi migrantů. Můj otec pracoval v italské bance a odešel tam migrovat, zůstal tam a zemřel tam, měl tam rodinu. Pro mě je zkušenost s migrací silná existenciální záležitost, ikdyž ne s tragédií současnosti. V poválečném období byla migrace ošklivá, ale dnes je to stále velmi dramatická věc a je pět zemí, které migrací trpí nejvíce: Kypr, Řecko, Malta, Itálie a Španělsko. Právě ty přijímají nejvíce migrantů. Když pak tito migranti z Afriky přicházejí z Libye, vidíme krutost libyjských lágrů, je tam krutost, strašná, vždycky doporučuji přečíst si knihu, kterou napsal jeden z těchto migrantů, který čekal více než tři roky, aby se dostal z Ghany do Španělska: jmenuje se "Malý bratr", španělsky "Hermanito". Je to krátká kniha, ale vypráví o krutosti migrace. To, co jsme v poslední době viděli v Kalábrii, je strašné. Evropa s nimi musí být solidární, těchto pět zemí nemůže přijmout všechny a evropské vlády musí zahájit dialog. Jsou tam malé prázdné vesnice s deseti, patnácti starými lidmi a potřebují lidi, kteří by tam šli pracovat. Existuje migrační politika s migračními kroky: přijmout je, doprovázet je, podporovat je a dostat je do práce. Ať se zařadí. A taková migrační politika stojí peníze.

Ale vzpomínám si na Švédsko, které odvedlo dobrou práci v době latinskoamerických diktatur..... Migrační politika musí být konstruktivní pro dobro země a pro jejich dobro a také celoevropská. Líbilo se mi, když tam předsedkyně Evropské komise jela na Lampedusu, aby se podívala: Líbí se mi to, protože se to snaží uchopit.

"Tady ve Vatikánu je více žen ve funkci, například viceguvernérka vatikánského státu je žena, řeholnice, a guvernér má spíše obecnou roli, ale ona je ta, která to má na starosti. V Radě pro ekonomiku je šest kardinálů a šest laiků, z těchto šesti laiků je pět žen. Pak jsou tam už tajemnice na místě monsignorů: tajemnice pro zasvěcený život je žena z Integrovaného lidského rozvoje, v komisi pro výběr biskupů jsou tři ženy, protože ženy rozumějí věcem, kterým my nerozumíme, ženy mají zvláštní cit pro situaci a to je třeba, myslím, že je třeba je zapojit do normální práce církve". Ke svěcení žen František řekl: "Je tam teologický problém, nikoliv administrativní. Ženy mohou v církvi dělat všechno, dokonce i guvernérku, v tom není žádný problém. Ale z teologického, služebného hlediska jsou to různé věci: petrínský princip, což je princip jurisdikce, a mariánský princip, který je nejdůležitější, protože církev je žena, církvev je nevěsta, církvev není muž, je to žena. K pochopení tohoto je zapotřebí teologie a moc ženské církve a žen v církvi je silnější a důležitější než moc mužských služebníků. Maria je důležitější než Petr, protože Církev je žena. Pokud to však chceme redukovat na funkcionalismus, ztratíme".

Pro Františka byl výsledek synody o synodalitě "pozitivní. O všem se mluvilo s naprostou svobodou. A to je krásná věc a podařilo se nám vytvořit závěrečný dokument, který je třeba prostudovat v této druhé části pro další zasedání v říjnu, podobně jako v případě synody o rodině, i tato synoda je dvouetapová. Věřím, že jsme dospěli právě k tomu výkonu synodality, který si přál svatý Pavel VI. na konci koncilu, protože si uvědomil, že církvev Západu ztratila synodální rozměr, který ty východní mají".

V odpovědi na otázku týkající se celibátu kněží vysvětlil: "Je to pozitivní zákon, není to přirozený zákon: kněží ve východních katolických církvech se smějí ženit, zatímco na Západě existuje disciplína, která, tuším od 12. století, zahájila celibát. Ale je to zákon, který lze bez problémů zrušit. Nemyslím si, že to pomůže. Protože problém je jiný. Nepomůže to. Je pravda, že by to odstranilo velmi špatnou věc, kterou někteří kněží mají: jsou to "staří mládenci". Nevím, jestli se to tak řekne italsky, mají spiritualitu starých mládenců. Kněz musí být otcem, musí být zasazen do komunity. Někdy mě to strašně trápí, když je kněz zahleděný do sebe a dělá ze sebe posvátnou postavu. To se mi nelíbí, protože ztrácí kontakt s lidmi. Vzpomínám si, jak jsem jednou našel pětadesátiletého muže, myslím, že byl farářem tří malých vesnic v horách, každá vesnice měla pět set duší. Řekl jsem mu, ale jak to děláte? Znáte lidi? Usmál se a řekl: "Znám dokonce jména jejich psů". Tito kněží, kteří jsou zakotveni, jsou skutečnými otci společenství. Když se kněz stane trochu 'vybíravým', ztratíme".

Na téma homosexuálních párů František odpověděl: "Když říkám 'všichni, všichni, všichni', jsou to lidé. Církev přijímá lidi, každého, a neptá se, jaký jste. Každý pak uvnitř roste a zraje ve své křesťanské sounáležitosti. Je pravda, že dnes je trochu módní o tom

mluvit. Církev přijímá všechny. Jiná věc je, když jsou organizace, které chtějí vstoupit. Princip je následující: Církev přijímá každého, kdo může být pokřtěn. Organizace nemohou být pokřtěny. Lidé ano".

František v rozhovoru vysvětlil, že pokračuje v díle Benedikta XVI. "Bylo provedeno mnoho úklidových prací. Šlo o všechny případy zneužívání a dokonce někteří v kurii byli posláni pryč. Papež Ratzinger byl v tomto směru odvážný. Vzal ten problém do ruky a provedl mnoho kroků a pak to předal k dokončení. Tohle pokračuje dál. Zneužívání, ať už svědomí, ať už sexuální, ať už jakékoli, se nesmí tolerovat. Je to v rozporu s evangeliem, evangelium je služba, ne zneužívání, a vidíme tolik biskupů, kteří dobře studovali sexuální zneužívání, ale i jiné. Nemáme kulturu práce proti zneužívání: například statistika, kterou jsem dostal od jedné mezinárodní entity, která se tím zabývá: 42 až 46 procent zneužití je v rodinách nebo v sousedství a lidé mají ve zvyku vše zakrývat. To je ošklivé, to je ošklivé".

Papež uznal, že církev v boji proti zneužívání udělala hodně, "ale je toho ještě hodně, co je třeba udělat".

Na otázku, jaký byl nejtěžší okamžik jeho pontifikátu, papež odpověděl: "Možná to bylo obtížné a tvrdé, když jsem musel jít proti syrské válce, ta věc na náměstí, kterou jsem řekl. Nevěděl jsem, co mám dělat, bylo to velmi těžké. Nebyl jsem na něco takového zvyklý a také jsem měl strach, že udělám chybu a ublížím. Bylo to těžké. Byly i lehké a ne tak lehké chvíle. Ale vždy mi Hospodin pomohl to vyřešit, nebo alespoň být trpělivý, čekat na řešení". Co se týče církve po jeho pontifikátu, říká: "Bůh ví, ale vždycky je tu také ona melancholie z minulosti. To se stává. Je to přítomné v institucích a také v církvi. Jsou to ti, kteří chtějí jít zpět, jsou to 'zpátečníci'. Kterí nepřijímají, že církev jde dopředu, že je v pohybu. Protože církev je stále v pohybu, musí růst. A způsob bytí církve musí růst také s těmi třemi zásadami, tak krásnými od Vincence z Lérins, toho otce z prvních staletí, musí růst od kořenů. Z kořenů, jako když stoupá míza ve stromě, ale vždy spojená s kořeny; církev, která se od kořenů odděluje, jde zpět a ztrácí tuto mízu zdravé tradice, a to není konzervatismus, ne. Tradice je růst. A musí jít kupředu. Pomyslete například na trest smrti. Dnes říkáme, že trest smrti není morální. Roste se také v otázce otroctví. Kdysi byli otroci normální. Dnes normální nejsou. Roste také morální svědomí. Držení atomových zbraní".

Na otázku, čeho se bojí, papež odpověděl: "Přicházejí menší obavy. Že se stane tohle, že se stane tamto. Bojím se války ve Svaté zemi. Ti lidé, jak to dopadne. Ale to se řeší před Hospodinem. Ne, že by ty obavy zmizely. Ale zůstávají lidským způsobem, řekněme. Kvůli tomu je dobré mít obavy".

Na otázku o tom, že ho někteří označují za "levicového papeže", František odpověděl: "Nemám to rád: zprava, zleva. To jsou kvalifikace, které nejsou skutečné. Skutečné kvalifikace jsou: je důsledný, není důsledný? Jsou věci, které navrhuje, v souladu s kořeny, nebo jsou to věci podivné. Vzpomeňte si na svatého Pavla VI. Říkalo se mu všelijak, protože byl inovátor. A neměl v sobě nic levicového, nic komunistického. Jestli

se dá podle těchto kvalifikací něco soudit. Ano, vím, že pravice levice - není snadné pochopit, co to znamená".

"Ano, pojedu do Dubaje. Myslím, že odjedu 1. prosince, do 3. prosince. Zůstanu tam tři dny. Vzpomínám si, když jsem jel do Štrasburku, do Evropského parlamentu, a prezident Hollande poslal ministryni životního prostředí Ségolène Royalovou, aby mě přijala, a ta se mě zeptala: 'Ale připravujete něco o životním prostředí? Udělejte to před pařížským zasedáním. Zavolal jsem tady několika vědcům, kteří přispěli: "Laudato si" vyšlo před Paříží. A pařížské setkání bylo ze všech nejkrásnější. Po Paříži všichni couvli, ale v tomhle je potřeba odvaha jít dopředu. Po "Laudato si" požádalo o schůzku pět důležitých ropných úředníků. Všichni, aby se ospravedlnili - to chce odvahu. Země, která je ostrovem v Tichém oceánu, kupuje půdu na Samoe, aby se přestěhovala, protože za dvacet let už nebude existovat, protože moře stoupá. Ale my tomu nevěříme. Ještě je čas to zastavit. V sázce je naše budoucnost. Budoucnost našich dětí a vnuků. Potřebujeme nějakou zodpovědnost. Rád mluvím o rybářích ze San Benedetto del Tronto. Přišli za mnou dobří chlapi a říkají mi kolik tun plastů vyloví a nevyhodí zpátky do moře. Přicházejí o peníze, aby moře trochu opravili a vyčistili. Byli jsme na tom škaredě s péčí o stvoření".

František se také svěřil, že u moře, které má "tak rád", byl naposledy v roce 1975. A vzpomínal, že před nalezením svého řeholního povolání byl zasnoubený s "velmi hodnou dívkou. Pracovala v kině. Byla hodná. Pak jsem ji znovu potkal už jako arcibiskup v Buenos Aires v jedné farnosti s manželem, s dětmi".

Na otázku, zda jeho víra někdy zakolísala, papež odpovídá: "Ve smyslu, že bych ji ztratil, ne. Ale ve smyslu, že ji necítím a kráčím po temných cestách [s otázkou]: Kde je Bůh? Vnímáme, že se Hospodin skrývá - kde je? Nebo jdeme nazpět a vzdalujeme se od něj. A kde jsi, Hospodine? A proč to nevyřešíš? A slyšíte, jak uvnitř Hospodin říká: Protože já nemám kouzelnou hůlku. Bůh není žádný kouzelník, to ne. On je něco jiného."

O svém zdraví říká: "Mám problém s kolenem, který se zlepšuje. Teď už můžu dobře chodit. A pak jsem měl dvě operace břicha: první kvůli divertikulitidě v příčném tračníku, vyndali mi kus a pak se stalo to, co se stane, když vám otevrou břicho. A naposledy jsem měl další operaci. Vyčistili to, viděl jsem záznam. Chybělo tam jenom mýdlo. Vyplachovali adhezi. A teď už jsem v pořádku. Můžu jíst všechno".

Nakonec papež odpovídá na otázku, komu dává přednost mezi dvěma skvělými argentinskými hráči Maradonou a Messim. "Řeknu třetího. Pelého. Jsou to tři, které jsem sledoval. Maradona jako hráč skvělý. Ale jako člověk selhal. Chudák uklouzl s těmi, kteří ho chválili a nepomohli mu. Přišel sem za mnou první rok mého pontifikátu a pak chudák skončil. Je to zvláštní: tolik sportovců končí špatně. Třeba i v boxu. Messi je velmi korektní. Je to gentleman. Ale pro mě je z těch tří velký gentleman Pelé. Muž se srdcem. S Pelém jsem mluvil, potkal jsem ho jednou v letadle, když jsem byl v Buenos Aires, povídali jsme si. Je to člověk tak lidský. Ti tři jsou skvělí. Každý má svou specialitu. Messi je teď dobrý. A Pelé byl dobrý".

Schopnost umět dávat něco pěkného ze svého dělá člověka šťastným doma i v cizině

Tomáš kardinál Špidlík, S.J. v eseji k seriálu „Mých 20 let svobody“

Už od roku 1946 žiji v cizině. Proto by se snad někdo mohl zeptat: "Jsem ještě Čech?"

Vždycky jsem se cítil jako pravý Čech, ale jsem vděčen také jiným, kteří mi pomohli k tomu, abych mohl rozvinout činnost, ve které mi dvě totality za sebou doma bránily. Itálii jsem si zamiloval a našel jsem tu mnoho opravdových přátel. Ale před dvaceti lety se stalo to, v co už jsem ani nedoufal, totiž že totalita padla a já jsem se mohl příležitostně vrátit do starého domova. Jak to na mne zapůsobilo?

Utkvěla mi první vzpomínka. Přespál jsem ve svém rodišti a ráno v jasném nedělním dnu jsem šel do kostela, jak jsem to dělával v mládí. Tam si hned všimli mé přítomnosti. Proto jsem po bohoslužbě vyšel přede dveře a podával jsem vycházejícím ruku. Každý z nich mi uctivě řekl „dobrý den“, ale nikdo se nezastavil. Ani se mnou, ani s kýmkoli jiným. Každý šel svou cestou.

Něco takového jsem v mládí neznal. V neděli na náměstí se hned vytvořily hloučky lidí, kteří si přátelsky povídali. Chlapci se točili kolem děvčat, náměstí ožilo. Když jsem pak o tom se zbytkem starých známých z mládí hovořil, všichni přiznali, že je to pravda. Naše soužití s druhými ztratilo mnoho z osobní důvěry. Je to ostatně celosvětový fenomén

způsobený tím, jak se lidé stěhují do velkých měst. V naší zemi to však pocítujeme dost bolestně. Jak na něco takového reagovat?

Mezi vlastní a světem

Asi takto. Se svou starou vlastní jsem byl stále ve styku. I tady v Římě jsem bydlel čtyřiatřicet let v naší národní koleji Nepomucenum. Také po celá dlouhá léta mluvím ve vatikánském rádiu česky. Ale moje hlavní činnost profesora spirituality a spisovatele byla po celá léta zaměřena na mezinárodní fórum. Znamenalo to cesty od Ameriky až do Austrálie. Měl jsem přednášky v Rusku a školní kurz v Africe. Není divu, že se mne pak lidé ptají: "Kde jste vlastně doma?" Především si mne přivlastnil Řím. Od italského prezidenta jsem dostal čestnou medaili za přínos k italské kultuře a při té příležitosti jsem řekl: Svět je dnes zavalen miliony vystěhovalců. Jsou trojího typu. Jedni se těší, že se jednou zase navrátí domů. Když se jim to splní, jsou zklamáni, protože se doma všechno změnilo. Druzí se snaží co nejrychleji přizpůsobit nové zemi, aby na nich nebylo poznat, že jsou tam "cizími ptáky". Sotva však pronesou pár slov, někdo se jich zeptá: „A odkud jste vy?“ Ti třetí se v cizí zemi stýkají jenom se svými krajany a vytvoří si národnostní ghetto. A já sám? Vyznal jsem, že se nechci zařadit do žádného z těchto tří typů.

Nové cesty

Jsou i jiné cesty. V západoevropském světě můžeme pozorovat rostoucí sklon k "personalismu". Lidé začínají být unaveni množstvím ideologií hláсанých na každém rohu a diskutovaných při organizovaných setkáních. Proto hledají setkání s osobami, kterým by mohli plně důvěřovat. Moje zkušenost z Itálie to dotvrzuje. Máme tu politiky a máme tu mafii. Noviny a televize se nás pokoušejí vyburcovat z nezájmu o veřejný život publikováním skandálů. Ale já znám i jinou Itálii, takovou, která o sobě nemluví, ale roste. Najdeme tu skupinky osobních přátel, kteří se pravidelně scházejí a někdy i žijí pospolu. Často dostanu pozvání: "Přijďte někdy mezi nás, rádi bychom si s vámi pohovořili." Je takových skupinek mnoho?

Dost k tomu, aby člověk miloval zemi, ve které žije, a zdá se, že stále rostou. Jsem osobně přesvědčen, že podobný vývoj osobních přátelských styků by mohl být dobrým lékem i pro náš národ, abychom napravili stav nedůvěry způsobený minulostí. Naše národní povaha je zvláštní. Svými kořeny je slovanská, ale po staletí vyrůstala v západní kultuře. Slované jsou všeobecně přesvědčeni, že pravda je živá, těžko oddělitelná od osoby, která ji vyznává. Západní kultura nás naopak vychovávala k myšlení objektivnímu a k hlášaní abstraktních norem. Obyčejný český člověk často neví, jak ty dva pohledy spojit. Je to možné jenom v dialogu mezi těmi, kdo si důvěřují.

Vzpomínám si na to, jaký vztah měl k naší zemi Jan Pavel II. Dobře jeho mínění vyjadřuje cesta, kterou k nám v roce 1990 vykonal. Po pádu totality se hned rozhodl, že udělá cestu do zemí východní Evropy, a první místo, které sám označil, byl Velehrad. Je to symbol toho, o čem jsem s ním často mluvíval. Hranice takzvaného kulturního světa se nápadně rozšiřují. Nové národy vystupují na scénu, chtějí vytvořit nové křesťanské tradice. Ale nesmějí úplně zapřít to, co stará Evropa vybudovala za dva tisíce let. Bohužel my sami jsme ještě nevytvořili syntetický obraz své minulosti. K tomu nutně patří i východoevropský svět slovanský.

Veřejné mínění o jeho duchovních pokladech doposud málo ví a nedovede je ještě ocenit. Jan Pavel II. věděl dobře, že Čechové žijící po staletí ve středu Evropy jsou povoláni, aby ty problémy pochopili. Proto papež osobně moje slovanské studie sledoval. Vytvořili jsme přímo ve Vatikánu první slovanskou kapli. Bylo to po tom, když jsem v roce 1995 vedl duchovní cvičení pro členy vatikánské kurie. Po jejich ukončení mi veřejně poděkoval za to, že jsem ve svých přednáškách uvedl mnoho citátů z naší slovanské kultury ve prospěch duchovnosti srdce a živé osoby jako vítězství nad suchým racionalismem a abstraktními ideologiemi.

Byla mi položena otázka: Kdyby zemi zase hrozila nesvoboda, podle čeho by se měl mladý člověk rozhodnout, zda ze země odejít, nebo zůstat?

Dej Bůh, aby mu ta volba už nehrozila. Ale dávám našim mladým stále radu, aby ani dnes ten útek nedělali duchovně. Je pochopitelné, že mají velký zájem o všechno, o čem se "ve světě" mluví. Stále mě však překvapuje, jak málo naši mladí vědí o duchovních hodnotách vlastní české minulosti. Malý příklad. Já sám ve svých cizojazyčných přednáškách rád cituji duchovní inspirace z Jiřího Wolкера, z Karla Hynka Máchy. Italové to velmi oceňují. A Češi sami, mají o tom ponětí? Když jsem v kurzu o duchovnosti na univerzitě v Kongu přidával něco ze slovanské spirituality, vícekrát jsem slyšel poznámku: "Tohle by bylo pro nás lepší než jenom technologie ze západních zemí." Schopnost umět dávat něco pěkného ze svého dělá člověka šťastným doma i v cizině.

Co s těmi politiky?

Lidé znechucení politikou se tážou, jak by měli politiky a politiku brát, aby vůči demokracii nezahořkli. Na to odpovídám: Slovo politika pochází od řeckého polis, obec, život ve společné shodě. Tam musí každý přinést něco hezkého, co lze ocenit. Ulice zametáme, v parčíkách pěstujeme květy. A do parlamentů musíme posílat inteligentní osoby, které budou předkládat dobré iniciativy, ne si osobně nadávat. Jak se situace v posledních letech zhoršila, ukazují rád na jednom příkladu. Našel jsem si ve starém časopisu z roku 1946 zprávu o debatě v italském parlamentu. Byla tam ve zkratce shrnuta řeč premiéra De Gasperiho. Po něm přišel na řadu vůdce opozice. Začal těmito slovy: "Děkuji panu kolegovi za jeho jasný program. Pochopitelně on mi promine, když já teď vysvětlím, že my vidíme problém jinak." To byl ještě parlament, kde řeč znamenala, že se mluví o možnostech. Dnes si v parlamentech lidé nadávají a hrubě se obžalovávají. Jsou to ještě zástupci spořádaného soužití v jedné obci? Stane-li se zase politika opravdovou službou pro polis, budeme si politiků zase vážit. Slovo parlament je odvozeno od parlare, parler, mluvit. Měli by tam otevřít ústa jenom ti, kdo to dovedou dobře a pěkně.

Ale na závěr něco pozitivního. Při návštěvách staré vlasti mne zaujala i jiná stránka našeho života, tentokrát pozitivní. U nás se čtou knihy mnohem více než u jiných národů. Když jsem jednomu francouzskému intelektuálovi vypočítal, jaké vážné knihy se u nás za posledních dvacet let vydaly a také prodaly, spráskl ruce a zvolal: "To snad není ani možné! U nás všechna knižní nakladatelství krachují." V Itálii konstatovali, že jsou na středních školách studenti, kteří nepřečetli ani jednu jedinou knihu, internet jim na celou kulturu stačí. Jistě jsou k tomu nakloněni studenti i u nás. Ale hleďme si uchovat naši starou tradici čtenářů knih. Jen tak se obnoví pravá identita národa, která byla narušena vnějším násilím.

KAREL IV.

císař římský a král český

+ 29. listopadu

1378 + 645 + 2023

"Na tomto světě není nic drahocennějšího a většího, než podle nařízení Božího svědomitě zachovávat jeho přikázání" (*Vita Caroli*)

(Giovanni kardinál Coppa, čestný občan Drysic, homílie u příležitosti výročí úmrtí Karla IV., kaple Svatého Kříže, Karlštejn, 15. 11. 1995)

„Amen, pravím ti: Dnes budeš se mnou v ráji.“

(Lk 23,43)

Slavíme dnes svátek Krista Krále. Na konci liturgického roku, potom, co jsme s církví prožili všechna tajemství jeho života, smrti i Vzkříšení, jsme pozváni liturgií, abychom rozjímali o něm samém – Ježíšovi – jako o vrcholu a středu celých dějin spásy.

Ježíš je Král. Za prvé proto, že je Boží Syn, věčné Slovo, jímž Nejsvětější Trojice stvořila vesmír. Svatý Pavel nám to pravil ve druhém čtení velkolepými slovy o královské hodnosti Krista: „On je věrný obraz neviditelného Boha, prvorozený z celého tvorstva. V něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi, svět viditelný i neviditelný: ať už jsou to andělé při trůnu, ať jsou to panstva, ať jsou to knížata, ať jsou to mocnosti – všechno je stvořeno skrze něho a pro něho. Kristus je dříve než všechno ostatní a všechno trvá v něm“ (Kol 1,15-17).

Ano, všechno bylo stvořeno v něm a jím: počínaje tajemnou a strašlivou silou atomu, v nekonečném a přesném pohybu hvězd a planet, barevnou a voňavou drobností květin, v nevyčerpatelném bohatství země, v nedosažitelných horách a nekonečných oceánech. Především však stvořil člověka k obrazu a podobě samého Boha: oči dítěte, ruce silné a drsné, rozumnost, která proniká neviditelný svět vědy, vůle, kterou snáší všechny potíže, srdce, jež je schopno milovat. Všechno, opravdu všechno bylo stvořeno Kristem, který je Král, protože je Bůh.

Ale svatý Pavel nám ještě říká: „On je hlava těla, to je církve: On je počátek, prvorozený mezi vzkříšenými z mrtvých“ (Kol 1,18). I když stvořil všechny tyto

velkoleposti a krásy vesmíru, nebylo by to ještě nic, kdyby nezískal tuto královskou hodnost na kříži, kdyby nebyl vylil všechnu svou drahou krev za nás. Člověk zhřešil svou neposlušností a Ježíš svou poslušností až do konce jej znovu smířil s Otcem. Ježíš je Král, protože je člověk, syn člověka, Vykupitel. Dvojnásobný Král, dvojnásobný Pán. V kapli Svatého Kříže, kterou dal ze své úcty postavit na zdejší hradě král Karel IV. blahé paměti, vnímáme daleko silněji tuto vznešenou pravdu.

Kristus vládne na kříži a z výše svého potupného kříže pronáší slova, jež se hluboko dotýkají naší duše a dojmají nás až k slzám: „Amen, pravím ti: Dnes budeš se mnou v ráji“ (Lk 23,43). Vykoupení se začíná šířit z Kalvárie a platí za všechny hříchy, i ty nejhanebnější. Lotr a vrah se zapisuje u umírajícího Ježíše a ten na něho hledí s nekonečnou láskou, očima zastřenými smrtí, a zachraňuje ho. První spasený, první svatý, který vstupuje do nebe, je vrah, ale kající, jemuž bylo odpuštěno.

Oh, ano, Ježíš je Král nás hříšníků. Zachránil nás od věčné smrti. Je Král lidí, ačkoliv se někdy proti němu bouří, napadají jej svým zlem, neposlouchají jej. Je Králem vesmíru, který jej naopak poslouchá, který po tisíce staletí jde za slovem svého stvořitele.

Moji drazí bratři a sestry! Kristova královská hodnost nám dává pochopit, že patříme k němu jediným faktem, že máme tělo a duši stvořenou Božím Slovem a že jsme spaseni jeho krví. Jsme jeho. Jednoho dne máme vstoupit do nebeského království jako kající lotr. Naše království není na zemi, ale tam, v nebi, kam jsme všichni voláni a jež bude naší vlastní na věčnosti. To neznamená, že pokud žijeme, nemusíme se starat o spásu světa, jeho pokrok, vývoj a neustálé zlepšování. Naopak, jak nám to dobře opakoval Druhý vatikánský koncil, máme odpovědnost podílet se všemi svými silami na obecném blahu světa, především občanské společnosti, kde žijeme, na dobro našich bratří a sester, mezi nimiž jsme.

Je to krásné, že tyto úkoly, spojené s naší časností a naší nesmrtelností, se nám dnešní odpoledne připomínají v tomto nádherném hradě Karlštejně, postaveném velkým Karlem IV., císařem římským a králem českým, jehož výročí smrti dne 29. listopadu 1378 si připomínáme. Tento muž žil cele těmito ideály, neboť žil věrně evangeliem. Není třeba připomínat to, co dělal pro Svaté císařství římské a především pro své milované Čechy. Podílel se všemi svými silami na duchovním i hmotném blahu svých poddaných. Bude se provždycky připomínat jako státník moudrý, předvídavý, angažovaný, jako silný a bystrý správce spravedlnosti, svou pověstnou Zlatou bulou jako obnovitel říšské politiky a jako ostrý diplomat, jako rekonstruktér národní ekonomie s využitím řemesel, zemědělství a královských financí, jako vzdělaný a kulturní muž, který založil první univerzitu v srdci Evropy a byl záštitou evropských umělců a básníků, jako stavitel nejkrásnějších pražských památek, jež jsou ještě dnes pýchou tohoto mimořádného města: katedrála, kostely, most, náměstí a ulice Nového Města Pražského.

Ale i když se vyznamenával ve všem tomto podnikání, nezapomínal na království nebeské. Byl pravým křesťanem, rozjímal o Božím zákonu a především o evangeliu. Určitě nejenom proto, aby bezpečně uložil doklady státnosti, ale také aby mohl lépe meditovat a shromažďovat četné ostatky svatých postavil tento hrad, který ještě nyní promlouvá o jeho lásce k Bohu, Pánu Ježíši a Panně Marii. Chtěl vládnout v pravém slova smyslu tak, jak to napsal ve svém vlastním životopise Vita Caroli, z něhož cituji: „Na tomto světě není nic drahocennějšího a většího, než podle nařízení Božího svědomitě zachovávat jeho příkázání, která jsou obsažena v onom zákoně ... zachováváje ta příkázání, bude sloužit Bohu, a proto potom s ním i kralovat. A tak je možno rozumět tomu, co praví Augustin: „Bohu sloužit je kralovat.“ A týž: „Kdo zachovává zákon Boží a příkázání Boží, která jsou obsažena v zákoně Božím, Bohu slouží a s ním společně bude kralovat“. (Nihil preciosius ac maius in hoc saeculo, quam iuxta praeceptum Dei mandata ipsius, quae in huiusmodi lege continentur, diligenter observare ... Per quorum observationem mandatorum, Deo servire cencebitur, et per consequens conregnabit. Et sic posset intellegi, quod dicit Augustinus: „Deo servire est regnare“. Et idem: „Servans legem et mandata Dei, quae in lege Dei continentur, Deo servit et sibi conregnabit““ (Capitulum XII; edd. J. Pavel, B. Ryba, J. Spěvák, J. Krása, str. 106-107).

Sloužit Bohu znamená kralovat! Takoví jsou skuteční křesťané, takový byl i Karel IV.

Protože tak jako on můžeme vládnout i my: zde, ve službě Bohu, v nebi, až budeme navždycky s ním. Děkujeme ti, králi Karle – Otče vlasti, za toto poučení. Ať ti dobrotivý Bůh dá zářivě vládnout ve věčném pokoji.

+ Giovanni card. Coppola

Eucharistie s kardinálem Coppou u hrobu sv. Petra, krypta vatikánské baziliky, 29. 6 2009, Anni Paulini Peregrinatio.

"Když jsem šel k Janu Pavlu II., vždy jsem musel mít připraveny aspoň dva vtipy

TOMÁŠ KARDINÁL ŠPIDLÍK, S.J.,
čestný občan Pustiměře

I.

Kohn, majitel uzenářství, potkal Roubíčka. Ten se ho hned zeptal, jak jdou obchody. „No, celkem to jde“, povídá Kohn, „zrovna jsem v bance uložil tisíc dolarů.“ „Tak to bys mi mohl něco půjčit...“ „Tak z toho nebude nic.“ „Pročpak?“ „Já to nesmím. Mám s bankou dohodu: Banka nebude prodávat párky a já zase nebudu půjčovat peníze!“

II.

Utíká Roubíček ze Sovětského Svazu a na hranicích mu celníci najdou v kufru bustu Lenina. Ptají se Roubíčka: „Co to je?“ – „To se ptají špatně,“ povídá Roubíček, „měli by se spíš zeptat, kdo to je? - To je Lenin! Zachránce proletariátu celého světa, zakladatel mé milované vlasti, Sovětského Svazu, génius, který naplnil Marxovy myšlenky...“ – „Dobře, můžete jít...“, říkají celníci. Na izraelské hranici celníci u Roubíčka v kufru znovu najdou Leninovu bustu a ptají se ho: „Co to je?“ – „To se ptají špatně,“ povídá Roubíček, „měli by se spíš zeptat, kdo to je? - To je Lenin! Ten šílenec, co přivedl polovinu světa do chudoby, největší zločinec dvacátého století, nastrčená figurka, která pomohla nacistům...“ – „Dobře, můžete jít...“, říkají celníci. Roubíček přijede ke svým příbuzným a když si vybaluje věci, jeho synovec si všimne Leninovy busty a ptá se Roubíčka: „Strýčku, kdo to je?“ – „Ale to se ptáš špatně, synovče, měl by ses spíš zeptat co to je? To je totiž pět kilo neprocleného zlata!“

III.

Vede Mojžíš svůj vyvolený národ z Egypta, na novém místě se jich ptá: „Tak co, zůstaneme? Líbí se vám tady?“ – „Ne, nelíbí, nějak divně to tady smrdí!“ Jdou dál, po dalších dvou dnech: „A co tady, zůstaneme?“ – „Ne, tady to taky nějak smrdí!“ Jdou tedy dál a Mojžíš se po několika dnech zase ptá: „Tak tady, ano?“ – „Ano, zůstaneme - tady nic nesmrdí.“ ...A tak od té doby mají Židé čistý vzduch - a Arabové ropu!

IV.

Říká Sára Kohnovi: „Muži, musíme koupit naší holce do pokoje záclony. Všimla jsem si jak Roubíček odnaproti, vždy večer, když se holka svléká, zírá do jejího pokoje.“ – „Ale Sára“, říká Kohn, „ty vůbec neuvažuješ. Žádná vydání za hlouposti nebudou. S holkou si vyměníte pokoje a záclony si koupí Roubíček!“

POŘAD BOHOSLUŽEB: 19. - 26. listopadu 2023

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDELE 19. listopadu	33. NEDELE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Jana ŘÍHU, živou a zemřelou rodinu
		DRYSICE 9.30	za + Ladislava ADAMCE, manželku, syna a Boží požehnání pro živou rodinu
		PODIVICE 11.00	za zemřelou rodinu DOSTÁLOVU, ZAČALOVU, KRATOCHVÍLOVU a Boží požehnání pro živou rodinu
		TOPOLANY 17.00	za + rodinu KUDLIČKOVU a ŠTĚPÁNKOVU
PONDĚLÍ 20. listopadu	PONDĚLÍ 33. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 17.00	za + Zdeňka CHYŤU, rodiče a Boží požehnání pro rodinu
ÚTERÝ 21. listopadu	ZASVĚCENÍ PANNY MARIE V JERUZALÉMĚ	PODIVICE 8.00	za + Miloslava VLČKA, dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu
STŘEDA 22. listopadu	SV. CECÍLIE, PANNA A MUČEDNICE	DRYSICE 17.00	za + Pavla BAXU, dar zdraví a Boží požehnání pro živou rodinu
ČTVRTEK 23. listopadu	SV. KLEMENT I., PAPEŽ A MUČEDNÍK	PODIVICE 8.00	na poděkování Pánu Bohu za 85 let života, dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu BENÍČKOVU
PÁTEK 24. listopadu	SV. ONDŘEJ DUNG LAC, KNĚZ A DRUHOVÉ, MUČEDNÍCI	PUSTIMĚŘ 17.00	za dar zdraví s prosbou o Boží požehnání a ochranu Panny Marie do dalších let
SOBOTA 25. listopadu	SV. KATEŘINA ALEXANDRIJSKÁ, PANNA A MUČEDNICE		
NEDELE 26. listopadu	SLAVNOST JEŽÍŠE KRISTA KRÁLE	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Josefa a Anežku KOLENIČOVY a Boží požehnání pro živou rodinu
		DRYSICE 9.30	za + Marii SEDLÁKOVOU manžela a dva syny
		PODIVICE 11.00	za + Bohuslava PUČANA, manželku, vnučku s prosbou o ochranu Panny Marie pro živou rodinu
		TOPOLANY 17.00	za + Františku a Emanuela HUDEČKOVY a syny

FARNÍ INFORMÁTOR, XXX. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYSICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel. 517356351, 723593106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. **Díky sponzorům dotovaná cena: 30,-Kč/ks.** Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>.

POŘAD BOHOSLUŽEB: 26. listopadu - 3. prosince 2023

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDELE 26. listopadu	SLAVNOST JEŽÍŠE KRISTA KRÁLE	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Josefa a Anežku KOLENIČOVY a Boží požehnání pro živou rodinu
		DRYSICE 9.30	za + Marii SEDLÁKOVOU manžela a dva syny
		PODIVICE 11.00	za + Bohuslava PUČANA, manželku, vnučku s prosbou o ochranu Panny Marie pro živou rodinu
		TOPOLANY 17.00	za + Františku a Emanuela HUDEČKOVY a syny
PONDĚLÍ 27. listopadu	PONDĚLÍ 34. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 17.00	za + Janu a Karla SPIROVY, rodiče z obou stran a + Ludmilu a Václava TROJANOVY
ÚTERÝ 28. listopadu	ÚTERÝ 34. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PODIVICE 8.00	za farnosti Podivice Pustiměř, Drysice a Topolany
STŘEDA 29. listopadu	STŘEDA 34. TÝDNE V MEZIDOBÍ	DRYSICE 17.00	za + Karla IV. (+1378) a Boží požehnání pro náš národ
ČTVRTEK 30. listopadu	SVÁTEK SV. ONDŘEJ, APOŠTOL	PODIVICE 8.00	ke cti sv. Ondřeje, za nositele jeho jména, za poutníky k jeho hrobu do Amalfi, a za nová kněžská a řeholní povolání
PÁTEK 1. prosince	SV. EDMUND KAMPIÁN PRVNÍ PÁTEK V MĚSÍCI	PUSTIMĚŘ 17.00	za živou a + rodinu SUMCOVU a duše v očistci
SOBOTA 2. prosince	SOBOTNÍ PAMÁTKA PANNY MARIE	PODIVICE 8.00	za živou a zemřelou rodinu MADEJOVU a PICHLEROVU
NEDELE 3. prosince	1. NEDELE ADVENTNÍ ŽEHNÁNÍ ADVENTNÍCH VĚNCŮ PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA ZAČÁTEK NOVÉHO LITURGICKÉHO ROKU (B)	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Magdu MEČKOVSKOU a Boží požehnání pro rodiny
		DRYSICE 9.30	za + Marii MICHÁLKOVOU, syna Josefa a Boží požehnání pro rodinu MICHÁLKOVU, ČECHOVU, POČOVU a DOBEŠOVU,
		PODIVICE 11.00	za + Zdeňka MARÁKA a rodiče
		TOPOLANY 17.00	na poděkování za Boží milosti pro rodinu PŘIKRYLOVU

INTENCE MŠÍ SVATÝCH NA I. POLOLETÍ 2024 (1.1.-30.6.2024)

ZAPISUJI 4. - 17. PROSINCE 2023 PO MŠI SVATÉ VE VŠEDNÍ DNY

(PUSTIMĚŘ, PODIVICE - v sakristii; DRYSICE – na faře; TOPOLANY – od neděle 3.12. v sakristii).